

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. február 22.¹

C-44/17. sz. ügy

**The Scotch Whisky Association, The Registered Office
kontra
Michael Klotz**

(a Landgericht Hamburg [hamburgi regionális bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Jogszabályok közelítése – A szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalma – 110/2008/EK rendelet – A 16. cikk a), b) és c) pontja – III. melléklet – A »Scotch Whisky« lajstromozott földrajzi árujelző – Németországban előállított és »Glen Buchenbach« megnevezéssel forgalomba hozott whisky – Valamely lajstromozott földrajzi árujelző »közvetett használatának« fogalma – Ilyen árujelző »idézésének« fogalma – A »hamis vagy megtévesztő megjelölés« fogalma – Az árujelző azonosságának, hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóságának, vagy bármilyen, az érintett fogyasztóban ébresztett képzettársításnak a szükségessége – Annak a környezetnek az esetleges figyelembevétele, amelybe a vitatott megnevezés illeszkedik”

I. Bevezetés

1. A Landgericht Hamburg (hamburgi regionális bíróság, Németország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. január 15-i 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikkének értelmezésére vonatkozik.² Az említett 16. cikk valamennyi, a 110/2008 rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőt³ oltalomban részesíti azon gyakorlatokkal szemben, amelyek alkalmasak arra, hogy a termék származását illetően megtéveszték a fogyasztókat.

2. Ezt a kérelmet egy olyan perben terjesztették elő, amelyben egy, a skót whiskyipar érdekeinek előmozdítását célzó egyesült királyságbeli szervezet áll szemben egy német értékesítővel, és amely egy olyan kereset alapján indult, amelynek tárgya, hogy megszüntessék a Németországban előállított „Glen Buchenbach” megnevezésű whisky utóbbi általi forgalmazását. Az alapeljárás felperese előadja, hogy a „Glen” szó használata sérti a „Scotch Whisky” lajstromozott földrajzi árujelzőt, mivel az utóbbi közvetett kereskedelmi használatának és idézésének, valamint hamis vagy megtévesztő megjelölésnek minősül, amelyeket egyenként a 110/2008 rendelet 16. cikkének a), b) és c) pontja tilt.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 2008. L 39., 16. o. E rendeletet több alkalommal módosították, ezek a módosítások azonban nem érintették a jelen ügy szempontjából releváns rendelkezéseket.

³ A 110/2008 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében a „földrajzi árujelző” egy „olyan megjelölés, amely a szeszes italt egy adott ország területéről, vagy e terület régiójából vagy helységéből származóként azonosítja, ha a szeszes ital minősége, hírneve vagy más jellemzője lényegében az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható”.

3. A kérdést előterjesztő bíróság először annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a rendelet 16. cikkének a) pontja szerinti „közvetett [...] használat” feltételezi-e, hogy az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt azonos, vagy hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló formában használják, vagy elegendő, ha az érintett fogyasztók számára a vitatott kifejezés a megjelöléssel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébreszt. Ezenkívül arra kérdez rá, hogy abban az esetben, ha az egyszerű gondolati képzettársítás elegendő, e rendelkezés alkalmazásához figyelembe kellene-e venni azt a környezetet, amelybe az érintett termék megjelöléséhez használt kifejezés illeszkedik, és különösen azt, hogy e termék valódi származási helye szintén fel van tüntetve a címkéjén.

4. Ez a bíróság továbbá azt kívánja megtudni a Bíróságtól, hogy az említett rendelet 16. cikkének b) pontjában szereplő „idézés” fogalma magában foglalja-e, hogy hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóság áll fenn az oltalom alatt álló földrajzi árujelző és a szóban forgó kifejezés között, vagy elegendő, hogy az érintett vásárlóközönség számára ez utóbbi az árujelzővel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébreszt. Arra is rákérdez, hogy abban az esetben, ha ilyen képzettársítás elegendő, az említett rendelkezés alkalmazásához figyelembe kell-e venni azt a környezetet, amelyben ezt a kifejezést használják.

5. Végül azt kívánja megtudni, hogy annak vizsgálata során, hogy az ugyanezen rendelet 16. cikkének c) pontja szerinti „bármely [...] hamis vagy megtévesztő megjelölésről” van-e szó, figyelembe kell-e venni a vitatott kifejezést körülvevő környezetet is.

6. A jelen ügy különbözik azoktól az ügyektől, amelyekben a Bíróság már értelmezte a 110/2008 rendelet 16. cikkének rendelkezéseit,⁴ mivel sajátossága, hogy egy olyan szokatlan helyzetre vonatkozik, amelyben – amint azt az itt feltett kérdések is kiemelik – a vitatott megnevezés sem hangzásbeli, sem pedig vizuális szempontból semmilyen hasonlóságot nem mutat az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel, de vélelmezhetően alkalmas lehet arra, hogy az utóbbival kapcsolatban nem megfelelő képzettársítást ébresszen a fogyasztókban. Ezenkívül a Bíróságot közvetetten arra is felkéri, hogy pontosítsa, hogy az említett 16. cikk a)–c) pontjában meghatározott szabályok az azokban felsorolt esetekre tekintettel milyen kapcsolatban állnak egymással.

II. Jogi háttér

7. A 110/2008 rendelet „A földrajzi árujelzők oltalma” című 16. cikkében előírja, hogy „a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzők oltalomban részesülnek a következőkkel szemben:

- a) a földrajzi árujelzők bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használata a nyilvántartásban nem szereplő termékek tekintetében, ha az ilyen termékek hasonlóak az adott földrajzi árujelző alatt nyilvántartott szeszes italokhoz, vagy ha az ilyen használat kihasználja a nyilvántartott földrajzi árujelző hírnevét;
- b) a földrajzi árujelzők bármilyen visszaélészerű használata, utánzása vagy idézése, még abban az esetben is, ha a termék valódi származása fel van tüntetve vagy a földrajzi árujelzőt lefordítva használják vagy ahhoz a »használó«, »típusú«, »stílusú«, »készített«, »ízű« vagy ezekhez hasonló kifejezéseket fűznek;
- c) a származási helyre, az eredetre, a jellegre vagy a lényeges minőségre vonatkozó bármely olyan hamis vagy megtévesztő megjelölés használata a termék megnevezése, kisserelése vagy címkézése során, amely a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet;

⁴ Lásd: 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 2. és 16. pont); 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 10. és 11. pont).

d) bármilyen egyéb olyan gyakorlat, amely a termék valódi származására vonatkozóan a fogyasztó megtevesztésére alkalmas.”

8. A 110/2008 rendelet „Földrajzi árujelzők” című III. melléklete megemlíti, hogy a „Scotch Whisky” a termékek 2. csoportjába, vagyis a „Whisky/Whiskey” csoportba tartozó földrajzi árujelzőként lajstromozták, és származási országgént az „Egyesült Királyság[ot] (Skócia)” jelölték meg.

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések, és a Bíróság előtti eljárás

9. A Scotch Whisky Association, The Registered Office (a továbbiakban: TSWA) egy skót jog szerint létrejött szervezet, amelynek célja többek között, hogy ügyeljen a skót whiskyvel való kereskedelem skóciai és külföldi védelmére.

10. M. Klotz egy internetes honlapon keresztül forgalmazza a „Glen Buchenbach” megnevezésű whiskyt, amelyet a Waldhornbrennerei állít elő Svábföldön a buchenbach-völgyi Berglenben (Baden-Württemberg, Németország).

11. A szóban forgó whisky üvegén elhelyezett címke a német termelő teljes címén kívül tartalmaz egy stilizált rajzot egy vadászkrétről (amelyet német nyelven „Waldhornnak” hívnak), valamint a következő információkat: „Waldhornbrennerei [magyar nyelven: Waldhorn főzde], Glen Buchenbach, Swabian Single Malt Whisky [házasítatlan sváb malátawhisky], 500 ml, 40% vol, Deutsches Erzeugnis [német termék], Hergestellt in den Berglen [Származási hely: Berglen]”.

12. A TSWA keresettel fordult a Landgericht Hamburghoz (hamburgi regionális bíróság), amelyben azt kérte, hogy kötelezzék M. Klotzot a szóban forgó whisky tekintetében a „Glen Buchenbach” megnevezés használatától való tartózkodásra azon oknál fogva, hogy ez a használat ellentétes különösen a 110/2008 rendelet 16. cikkének a)–c) pontjával,⁵ amely oltalomban részesíti az e rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőket, így az ezek között szereplő „Scotch Whisky” árujelzőt is. A TSWA többek között előadta egyrészt, hogy nem csak magának az árujelzőnek a használata tartozik e rendelkezések hatálya alá, hanem minden olyan szöveg is, amely az oltalom alatt álló földrajzi származásra utal, másrészt pedig, hogy a „Glen” megnevezés az érintett vásárlóközönség számára Skóciával és a skót whiskyvel kapcsolatban képzetársítást ébreszt, függetlenül attól, hogy más, a termék német származására utaló szövegeket is feltüntettek mellette. M. Klotz a kereset elutasítását kérte.

13. Ebben az összefüggésben 2017. január 19-i, a Bírósághoz 2017. január 27-én érkezett határozatával a Landgericht Hamburg (hamburgi regionális bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„1) A 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontja értelmében »a [a szeszes italok] földrajzi árujelző[jének] [...] közvetett kereskedelmi használata« megköveteli-e, hogy a lajstromozott földrajzi árujelzőt azonos vagy hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló formában használják,^[6] vagy elegendő, ha az érintett vásárlóközönség számára a megjelölés vitatott összetevője a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzetársítást ébreszt?

5 A TSWA szerint a vitatott megnevezés egyszerre tartozhat a 16. cikk a), b) és c) pontjában szereplő, az előzetes döntéshozatal iránti kérdésekben említett három fogalom hatálya alá. E tekintetben annak megjegyzésére szorítkozom, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem állított fel elsőbbségi sorrendet az említett rendelkezésekben szereplő esetek között, és e tekintetben a Bíróságot sem kérdezte arról, hogy lehetséges-e a minősítések ilyen halmozása.

6 Pontosítom, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat az „optisch” német melléknevet használja, amelynek szó szerinti francia fordítása az „optikai”, azonban lexikális szempontból pontosabbnak tűnik számomra a „vizuális” kifejezés használata, amelyet a jelen indítványban alkalmazni fogok a Bíróság e területre vonatkozó legutóbbi ítélkezési gyakorlatában képviselt álláspontjához hasonlóan.

Ha a második lehetőséget kell elfogadni: annak vizsgálata során, hogy »közvetett kereskedelmi használatról« van-e szó, szerepet játszik-e az is, hogy a megjelölés vitatott összetevőjét milyen környezetbe foglalták, vagy ez a környezet a lajstromozott földrajzi árujelző közvetett kereskedelmi használatát még akkor sem akadályozhatja, ha a megjelölés vitatott összetevője mellett az áru valódi származási helye is fel van tüntetve?

- 2) A lajstromozott földrajzi árujelzőnek a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja szerinti »idézése« megköveteli-e, hogy a lajstromozott földrajzi árujelző és a megjelölés vitatott összetevője hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló legyen, vagy elegendő, ha az érintett vásárlóközönség számára a megjelölés vitatott összetevője a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébreszt?

Ha a második lehetőséget kell elfogadni: annak vizsgálata során, hogy »idézéséről« van-e szó, szerepet játszik-e az, hogy a megjelölés vitatott összetevőjét milyen környezetbe foglalták, vagy ez a környezet a lajstromozott földrajzi árujelző visszaélészerű idézését még akkor sem akadályozhatja, ha a megjelölés vitatott összetevője mellett az áru valódi származási helye is fel van tüntetve?

- 3) Annak vizsgálata során, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja szerinti »bármely [...] hamis vagy megtévesztő megjelölésről« van-e szó, szerepet játszik-e az, hogy a megjelölés vitatott összetevőjét milyen környezetbe foglalták, vagy ez a környezet még akkor sem akadályozhatja a lajstromozott földrajzi árujelző megtévesztő megjelölését, ha a megjelölés vitatott összetevője mellett az áru valódi származási helye is fel van tüntetve?»

14. A TSWA, M. Klotz, a görög, a francia, az olasz és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

IV. Elemzés

A. Előzetes észrevételek

15. Először is rámutatok, hogy az alapeljárásban részt vevő két fél kifogásokat emel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szövegével szemben.

16. Egyrészt M. Klotz előadja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárás tényállását rövidített formában és hiányosan mutatta be, és további információkat közöl annak teljessé tétele érdekében.⁷

17. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel sem az alapügy tényállási elemeinek ellenőrzésére, sem azok értékelésére, valamint hogy kizárólag a nemzeti bíróságok feladata a jogvita alapjául szolgáló tényállás megállapítása, és ebből az általa hozandó határozatra vonatkozó következmények levonása.⁸ A Bíróság ugyanakkor az együttműködés jegyében minden olyan támpontot közölhet a kérdést előterjesztő bírósággal, amelyet szükségesnek ítél annak érdekében, hogy hasznos választ adjon e bíróság számára.⁹

⁷ Lásd különösen a jelen indítvány 72. lábjegyzetét.

⁸ Lásd többek között: 2014. február 13-i Maks Pen ítélet (C-18/13, EU:C:2014:69, 30. pont); 2015. szeptember 3-i Costea ítélet (C-110/14, EU:C:2015:538, 13. pont); 2016. március 10-i Safe Interenvíos ítélet (C-235/14, EU:C:2016:154, 119. pont).

⁹ Lásd többek között: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 31. pont); 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet (C-42/17, EU:C:2017:936, 23. pont).

18. Másrészt, a TSWA azt rója fel a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy rosszul fogalmazta meg az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket.¹⁰ A Bírósághoz benyújtott észrevételeiben ismerteti az általa újrafogalmazott kérdéseket, és meg is válaszolja azokat.¹¹

19. Márpedig kizárólag a jogvitában megkeresett és a meghozandó bírósági határozatért felelősséggel tartozó nemzeti bíróságok feladata, hogy értékeljék azt, hogy az ítéletük meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre, mind pedig azoknak a kérdéseknek a relevanciáját, amelyeket a Bíróság elé terjesztenek. Ennélfogva nem lehet helyt adni az alapeljárásban részes egyik fél azon kérelmének, hogy az előterjesztett kérdést az általa javasolt módon átfogalmazzák.¹² Mindazonáltal a Bíróságnak olyan hasznos választ kell adnia e bíróságoknak, amely lehetővé teszi számukra az alapeljárásbeli jogvita eldöntését, a Bíróság jogosult tehát arra, hogy adott esetben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket átfogalmazzon.¹³

20. Ami továbbá a 110/2008 rendelet 16. cikkének különböző pontjai között kialakítandó sorrendet illeti, először is hangsúlyozom, hogy a francia kormányhoz hasonlóan úgy tűnik számomra, hogy e rendelkezések az említett rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőket oltalmazzák azzal, hogy olyan esetek sorozatáról tesznek említést, amelyek egyre közvetettebben utalnak ezekre az árujelzőkre.

21. Úgy vélem ugyanis, hogy az a) pont arra az esetre vonatkozik, amikor magára a lajstromozott földrajzi árujelzőre történik utalás; a b) pont tiltja ezen árujelző bármilyen visszaélészerű használatát, utánzását vagy idézését, még akkor is, ha a vitatott megnevezés arra nem utal kifejezetten; a c) pont tilt minden más, a termék származására vonatkozó megtévesztő megjelölést, míg a d) pont minden egyéb olyan kereskedelmi gyakorlatra vonatkozik, amely a termék származására vonatkozóan a fogyasztó megtévesztésére alkalmas. Az említett a)–c) pontokat megkülönböztető sajátosságokra, amelyekre a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem vonatkozik, valamint az ebből véleményem szerint következő értelmezésre az alábbi elemzésben vissza fogok térni.¹⁴

B. Valamely lajstromozott földrajzi árujelző 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontja szerinti „közvetett [...] használatának” fogalmáról (első kérdés)

1. Valamely lajstromozott földrajzi árujelző „közvetett [...] használatának” a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontjára tekintettel megkövetelt formájáról (az első kérdés első része)

22. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés annak eldöntésére kéri a Bíróságot, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontja értelmében mit kell érteni a „földrajzi árujelző alatt nyilvántartott szeszes italok” „közvetett kereskedelmi használatán”.

23. E kérdés első része lényegében arra vonatkozik, hogy egy ilyen, az említett a) pontba ütköző használat fennállásának megállapíthatóságához szükséges-e, hogy a vitatott szöveg formáját illetően vagy azonos legyen az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel, vagy ahhoz hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló legyen, vagy az is elegendő, hogy ez a szöveg az érintett vásárlóközönség számára a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébresszen.

¹⁰ Pontosítja, hogy jogorvoslati kérelmet nyújtott be ennek orvoslása érdekében, amelyet e bíróság elfogadhatatlannak nyilvánított.

¹¹ Lásd különösen a jelen indítvány 38. lábjegyzetét.

¹² Lásd többek között: 2000. április 4-i Darbo ítélet (C-465/98, EU:C:2000:184, 19. pont).

¹³ Lásd többek között: 2017. február 1-jei Município de Palmela ítélet (C-144/16, EU:C:2017:76, 20. pont).

¹⁴ Lásd többek között a jelen indítvány 31., 62., valamint 95. és azt követő pontját.

24. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikke a) pontjának kétféle értelmezése lehetséges. Az első megközelítés alapján, amelyet a német jogirodalom egy része javasol,¹⁵ az e rendelkezés értelmében vett „közvetett [...] használat” magában foglalja, hogy a lajstromozott földrajzi árujelzőt azonos vagy legalább is hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló formában használják, nem a terméken vagy annak csomagolásán megjelölve, mint a „közvetlen [...] használat” esetén, hanem bármilyen más módon, mint például egy reklámban vagy kísérő dokumentumokban. Ez a bíróság utal arra, hogy egy ilyen értelmezés alapján úgy kellene ítélnie, hogy a hivatkozott a) pont a jelen ügyben nem alkalmazandó, mivel a „Glen” és a „Scotch Whisky” megnevezések nem azonosak, és nem is hasonlóak. Ezzel ellentétben egy másik megközelítés alapján elegendő lenne, hogy a megjelölés vitatott összetevője az érintett vásárlóközönség számára a földrajzi árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű képzettársítást ébresszen.¹⁶

25. A TSWA, valamint a görög és az olasz kormány e második értelmezést támogatják. Ezzel szemben M. Klotz, a francia és a holland kormány, valamint a Bizottság lényegében úgy véli, hogy nem lehet szó az említett 16. cikk a) pontja szerinti „közvetett [...] használatról”, ha a szóban forgó lajstromozott földrajzi árujelzőtől teljesen eltérő megnevezést alkalmaznak.¹⁷ Az alábbi okok miatt ez utóbbi állásponttal értek egyet.

26. Először is, emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően egy uniós jogi rendelkezés értelmezésénél nemcsak a rendelkezés szövegét, hanem a szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelyek a részét képezik.¹⁸

27. *Először*, ami a 110/2008 rendelet 16. cikke a) pontjának *szövegét* illeti, a TSWA – véleményem szerint tévesen – előadja, hogy ezt a rendelkezést kiterjesztően kell értelmezni, abban az értelemben, hogy valamely lajstromozott földrajzi árujelző „közvetett” kereskedelmi használata nem magának a hivatkozott árujelzőnek egészben vagy részben történő alkalmazását feltételezi, hanem az arra történő magától értetődő utalást, akár „hasonló [termékekre]” vonatkozik ez a használat, akár „kihasználja [a szóban forgó] földrajzi árujelző hírnevét”.¹⁹

28. E tekintetben az a véleményem, hogy az említett 16. cikk a) pontjában a „[nyilvántartott] földrajzi árujelzők bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi *használata*” fordulat²⁰ az érintett megjelölés lajstromozott vagy legalábbis olyan formában történő használatát követeli meg, amely annyira szoros kapcsolatban áll vele, hogy a vitatott megjelölés attól nyilvánvalóan nem

15 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben idézi a következő művet: Tilmann GRUR 1992, 829, 832 f.; Ströbele/Hacker, Markengesetz, 11. Aufl., § 135 Rn. 16, pontosítva, hogy ezek a szerzők a 110/2008 rendelet 16. cikkével analóg egyik rendelkezéssel, vagyis a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló, 2012. november 21-i 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 343., 1. o.) 13. cikkével kapcsolatban foglaltak állást; továbbá idézi a következő művet: Ingerl/Rohnke, Markengesetz, 3. Aufl., § 135 Rn. 4.

16 Ez a bíróság megjegyzi, hogy napjainkig a Bíróság csak általánosságban utalt arra, hogy „a 110/2008 rendelet 16. cikkének a)–d) pontja azon különböző esetekre irányul, amikor egy termék forgalmazására valamely földrajzi árujelzőre történő kifejezett vagy hallgatolagos hivatkozás kíséretében, olyan körülmények között kerül sor, amely alkalmas a vásárlóközönség megtévesztésére vagy legalábbis arra, hogy a termék származására vonatkozóan gondolatársítást váltson ki, vagy pedig lehetővé teszi a gazdasági szereplőnek, hogy a szóban forgó földrajzi árujelző hírnevéből jogtalanul részesüljön” (2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet, C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 46. pont).

17 Pontosabban M. Klotz szerint a vitatott szövegnek szükségszerűen „azonosnak” kell lennie az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel; a francia kormány szerint az szükséges, hogy „azonos vagy [legalább] hangzásbeli vagy vizuális szempontból nagyon hasonló legyen”; a holland kormány szerint „utalnia” kell a földrajzi árujelzőre, még akkor is, ha az érintett vásárlóközönségben képzettársítást ébreszthet; a Bizottság szerint nincs szó a földrajzi árujelző „használatáról” egy „más megnevezés” alkalmazása esetén.

18 Lásd többek között: 2017. november 15-i Geissel és Butin ítélet (C-374/16 és C-375/16, EU:C:2017:867, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

19 Ez utóbbi tekintetben a TSWA előadja, hogy a „Glen” megjelölést meg kell tiltani a jelen ügyben, mivel olyan termékről van szó, amely a „Scotch Whiskyhez” „hasonló”, de nem skót származású. Úgy véli mindazonáltal, hogy a feltett kérdés az említett 16. cikk a) pontjában szereplő második esetre is vonatkozik azon oknál fogva, hogy az, hogy a termékek hasonlóak, nem zárja ki az oltalom alatt álló földrajzi árujelző hírnevének kihasználását. Megjegyzem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben nem foglalt állást, a Bíróság azonban már megállapította, hogy „amikor a földrajzi árujelző nyilván tartásában nem szereplő termékek szeszes italok, jogosnak tűnik az a megállapítás, hogy az e földrajzi árujelző nyilván tartásában szereplő szeszes italhoz hasonló termékekről lehet szó” (2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet, C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 54. pont).

20 Kiemelés tőlem.

elválasztható.²¹ Úgy tűnik számomra ugyanis, hogy a „használat” kifejezés meghatározásából eredően megköveteli magának az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőnek az alkalmazását, amelynek a vitatott megjelölésben azonosan vagy legalább is hangzásbeli vagy vizuális szempontból hasonlóan²² kell megjelennie.²³

29. Rámutatok, hogy a Bíróság az említett 16. cikk a) pontjának értelmében vett „közvetlen” használat fogalmának egyes elemeit már meghatározta, elismerve, hogy az alapeljárásban szóban forgó ábrás védjegyek esetéhez hasonlóan ilyen használatnak minősülhet a földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegyek a szükséges előírásoknak nem megfelelő szeszes italokra történő használata. Ezzel szemben a Bíróság még nem állapította meg, hogy mit kell érteni az ugyanezen rendelkezés értelmében vett „közvetett használaton”.

30. A magam részéről úgy vélem, hogy ez a közvetett jelleg nem azokra az esetekre utal, ahol a vizsgált megnevezés nem hivatkozik kifejezetten valamelyik, a 110/2008 rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőre, amint azt a TSWA állítja, hanem azokra az esetekre, ahol egy valamennyire közvetett eszközt alkalmaznak egy ilyen árujelző használatához. M. Klotzhoz, a holland kormányhoz és a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem ugyanis, hogy a „közvetlen” használat ellentétben, amely magában foglalja, hogy az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt közvetlenül az érintett terméken, vagy annak saját csomagolásán tüntessék fel, a „közvetett” használat feltételezi, hogy ez az árujelző kiegészítő marketing vagy tájékoztató eszközökön szerepeljen, mint amilyen az e termékre vonatkozó reklám²⁴ vagy az arra vonatkozó dokumentumok.²⁵

31. *Másodszor*, ami azt a *szövegkörnyezetet* illeti, amelybe a szóban forgó rendelkezés illeszkedik, hangsúlyozom, hogy az említett 16. cikk a) pontjának hatálya szükségszerűen különbözik azon szabályok hatályától, amelyek azt ugyanezen cikken belül követik. Ezt az első rendelkezést különösen a b) ponttól kell megfelelően megkülönböztetni, amely a „visszaélésszerű használat, utánzás vagy idézés” eseteire vonatkozik, vagyis azokra az esetekre, amikor a földrajzi árujelzőt nem önmagában alkalmazzák, hanem azt az a) pontban szereplőnél árnyaltabb utalás sugalmazza az érintett fogyasztók számára.

32. Márpedig az említett 16. cikk b) pontja elveszítené hatékony érvényesülését, ha az a) pontot kiterjesztően kellene értelmezni, amint azt az előzetes döntéshozatalra utaló első kérdésben fontolóra veszik, amennyiben az pusztán azért alkalmazandó lenne, mert a vitatott megjelölés a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy az ahhoz kapcsolódó földrajzi területtel bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébreszt. E cikk szerkezetéből tehát az következik, amint azt a francia kormány és a Bizottság hangsúlyozzák, hogy az ilyen esetek nem tartozhatnak az említett a) pont értelmében vett „[lajstromozott földrajzi árujelző] közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használata” fogalmának hatálya alá.

21 Lásd analógia útján a 2017. szeptember 14-i EUIPO kontra Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ítéletet (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 114. pont és azt követő pontok), amely a vitatott megjelölés és az oltalom alatt álló megnevezés közötti képzettársítás feltételeire hivatkozik, amelyek ahhoz kapcsolódnak, hogy a releváns vásárlóközönség ezeket „logikai és fogalmi egységként észleli”, vagy „a szóban forgó eredetmegjelöléssel ellátott portói borra történő földrajzi utalás[hoz]”.

22 Hasonlóképpen, a Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ügyre vonatkozó indítványában (C-393/16, EU:C:2017:581, 42. pont és azt követő pontok) Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok egy, a hivatkozott 16. cikk a) pontjával egyenértékű rendelkezéssel kapcsolatban szintén úgy vélte, hogy a „közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használat” fogalma az oltalom alatt álló eredetmegjelölésnek (a jelen ügyben az oltalom alatt álló földrajzi árujelző) nem csak az azonos, hanem a *hasonló* formában történő használatára is vonatkozhat.

23 A Bizottság pontosítja, hogy annak szükségessége, hogy magát a földrajzi árujelzőt használják, azonban nem zárja ki annak lefordítását, és hozzáteszi, hogy ez az eset mindazonáltal a jelen ügyben nyilvánvalóan nem áll fenn.

24 A holland kormány egy – fiktív – példát hoz fel az oltalom alatt álló „Scotch Whisky” földrajzi árujelzőnek egy reklámkampány keretében történő közvetett kereskedelmi használatára, amely a következőképpen szól: „A Glen Buchenbach íze, mint a Scotch Whiskyé”.

25 Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban hivatkozott jogtudományi műveket, amelyekre a jelen indítvány 15. lábjegyzete is hivatkozik.

33. Úgy tűnik számomra, hogy ezt a következtetést a Bíróság ítélkezési gyakorlata is megerősíti,²⁶ amely szerint az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel való kellően közeli kapcsolatot még a 16. cikk b) pontja értelmében vett egyszerű „idézés” fogalmánál is megkövetelik,²⁷ amely követelmény álláspontom szerint *a fortiori* az említett cikk a) pontja értelmében vett „használat” fogalmánál is érvényes.

34. *Harmadszor*, a 110/2008 rendelet *céljait* illetően mindenekelőtt megjegyzem, hogy (4) preambulumbekzdése kinyilvánítja, hogy az európai uniós jogalkotó „a szeszes italokat szabályozó joganyagra vonatkozó szisztematikusabb megközelítés biztosítására” törekedett azzal, hogy „egyértelműen meghatározott kritériumokat” állapított meg többek között „a földrajzi árujelzőinek oltalmára vonatkozóan”²⁸.

35. Kétkedem, hogy a jogbiztonságra való e kifejezett törekvéssel összeegyeztethető egy olyan feltétel relevanciájának az elfogadása, mint amelyre a kérdést előterjesztő bíróság utal, vagyis az a feltétel, hogy az „érintett vásárlóközönség számára [...] a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban *bármilyen jellegű gondolati képzetársítást ébres[szen]*”²⁹, megjegyezve, hogy itt egy olyan feltételről van szó, amelyet az uniós jogalkotó egyáltalán nem írt elő, és amelynek határai számomra túl bizonytalanoknak tűnnek. Nem vitatott, hogy a Bíróság e rendelet 16. cikkének rendelkezéseivel kapcsolatban már utalt „a termék származására vonatkozóan a gondolatársítás [vásárlóközönségben történő] [kiváltásának] kockázatára”,³⁰ mindazonáltal úgy tűnik számomra, hogy nem kívánta ezt az általános megfontolást a hivatkozott rendelkezések bármelyikének alkalmazása szempontjából döntő értékelési tényezővé alakítani.

36. Lényegre törőbben rámutatok továbbá, hogy a 110/2008 rendelet (2) preambulumbekzdése megállapítja, hogy a rendelet által előírt intézkedéseknek „hozzá kell járulniuk a fogyasztóvédelem magas szintje, a megtévesztő gyakorlatok megelőzése, a piac átláthatósága és a tisztességes verseny megvalósításához”. A rendelet (9) preambulumbekzdése hozzáteszi, hogy ezeknek az intézkedéseknek „meg kell akadályozniuk a [...] szeszes italok neveinek olyan termékeken való használatát, amelyek nem felelnek meg az e rendeletben szereplő meghatározásoknak”. A rendelet (14) preambulumbekzdése arra a különös oltalomra hivatkozik, amelyben az említett III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzők részesülnek, „ha a szeszes ital minősége, hírneve vagy más jellemzője lényegében az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható”.

37. Ami különösen a 110/2008 rendelet 16. cikke által követett célkitűzéseket illeti, többek között annak címéből az következik, hogy e cikk célja „[a] földrajzi árujelzők oltal[mának]” lajstromozás útján történő biztosítása, amely egyrészt lehetővé teszi a szeszes italok egy adott területről származóként való azonosítását a hivatkozott (14) preambulumbekzdésében hivatkozott esetekben, másrészt pedig hozzájárul a (2) preambulumbekzdésben megállapított általánosabb célkitűzések megvalósulásához.³¹

26 Lásd: 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 56. és 57. pont); 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 33–35. pont).

27 Az említett 16. cikk b) pontjának értelmezését illetően lásd az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adandó választ, amelyet a jelen indítvány 48. és azt követő pontjaiban fejtek ki.

28 Lásd még a 110/2008 rendelet (1) preambulumbekzdését, hasonlóképpen az ezen eszköz elfogadását eredményező 2005. december 15-i bizottsági javaslatához fűzött indoklást (a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszerezéséről és címkézéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat, COM(2005) 125 végleges, 2. o.), ahol rámutattak a szeszesitalok terén addig alkalmazandó uniós jogi szabályok egyértelműsége javításának szükségességére.

29 Kiemelés tőlem.

30 Lásd a jelen indítvány 16. lábjegyzetében hivatkozott pontot, amelyre tekintettel a TSWA előadja, hogy a német nyelvi változat (amely kizárólag „társítást” említ) megszorítóbb, mint a spanyol, az angol, a francia vagy az olasz nyelvi változat (amelyek a „képzetársításra” utalnak), valamint hogy ez utóbbi, szélesebb körű megfogalmazást kell előnyben részesíteni oly módon, hogy a „kapcsolat” azon képzet terjedelmére vonatkozik, amelyet a földrajzi árujelző ébreszt, nem pedig a magával a földrajzi árujelzővel fennálló kapcsolatra.

31 Az említett 16. cikk által ily módon követett célok megjelennek a 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítéletben (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 47. pont), valamint a 2016. január 21-i Viiniverla ítéletben (C-75/15, EU:C:2016:35, 23. és 24. pont).

38. Ennélfogva úgy tűnik számomra, hogy a 110/2008 rendelet és különösen 16. cikke rendelkezéseinek célja annak megakadályozása, hogy az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőket visszaélészerűen használják, nemcsak a vásárlók, hanem azon termelők érdekében is, akik erőfeszítéseket tettek az ilyen árujelzőket jogszerűen viselő termékektől elvárt minőség biztosítása érdekében, amint azt a Bíróság már kifejtette egy olyan uniós jogi rendelkezéssel kapcsolatban,³² amelynek megfogalmazása hasonló³³ e rendelet 16. cikkének rendelkezéséhez.³⁴ Ebből a szempontból a hivatkozott 16. cikk a) pontja kifejezett módon különösen azt tiltja meg, hogy más piaci szereplők kereskedelmi célokra használjanak valamely oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt olyan termékeken, amelyek nem felelnek meg valamennyi megkövetelt különös feltételnek,³⁵ többek között annak érdekében, hogy jogosulatlanul kihasználják e földrajzi árujelzés hírnevét.³⁶

39. Véleményem szerint a fentiekből az következik, hogy a fogyasztók magas szintű védelme kétségtelenül az értelmezendő rendelkezések egyik célkitűzése, ebből ugyanakkor nem lehet arra következtetni, amint azt a görög és az olasz kormány javasolja, hogy az említett a) pontban szereplő tilalom alkalmazásához elegendő, ha a vitatott megnevezés olyan jellegű, amely a fogyasztót a származást illetően bármilyen módon megtéveszti, és így ugyanolyan hatással jár, mintha a földrajzi árujelzőt olyan vagy ahhoz hasonló formában használták volna, mint ahogyan azt lajstromozták. Nem szabad ugyanis figyelmen kívül hagyni, hogy e rendelkezéseknek szintén célkitűzése az ilyen árujelzőt jogszerűen viselő termékek elismert jellemzőinek megőrzése, és ennélfogva azon piaci szereplők gazdasági érdekeinek a védelme, amelyek befektettek e jellemzők megőrzésébe, általánosabban pedig a piacok átláthatóságának az előmozdítása, valamint a tisztességes verseny.

40. Az első kérdés első részének oly módon történő *megválaszolását* javaslom tehát, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy lajstromozott földrajzi árujelző e rendelkezéssel tiltott „közvetett [...] használata” megköveteli, hogy a vitatott megnevezés az érintett árujelzővel azonos vagy ahhoz hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló legyen. Ennélfogva nem elegendő, ha ez a megnevezés alkalmas arra, hogy az érintett vásárlóközönség számára az árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébresszen.

2. A 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontjára tekintettel a vitatott megjelölést körülvevő esetleges információk hatásairól (az első kérdés második része)

41. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés második részét a Bíróságnak kizárólag abban az esetben kell vizsgálnia, ha úgy ítéli meg, hogy a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy a szóban forgó földrajzi területtel kapcsolatos egyszerű képzettársítás elegendő lehet ezen árujelző „közvetlen kereskedelmi használatának” a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontja értelmében vett fennállásához.

32 Azaz a 2009. május 25-i 491/2009/EK tanácsi rendelettel (HL 2009. L 154., 1. o.) módosított, a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről („az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet”) szóló, 2007. október 22-i 1234/2007/EK rendelet (HL 2007. L 299., 1. o.) 118 m. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatban.

33 A 110/2008 rendelet 16. cikke és az 1234/2007 rendelet 118 m. cikkének (2) bekezdése közötti hasonlóságról lásd: 2017. december 20-i Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ítélet (C-393/16, EU:C:2017:991, 18., 34., 39. és 40. pontja); Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ügyre vonatkozó indítványa (C-393/16, EU:C:2017:581, 60. pont és 16. lábjegyzet).

34 A 2017. december 20-i Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ítélet (C-393/16, EU:C:2017:991, 38. pont) szerint „az 1234/2007 rendelet a közös agrárpolitika olyan eszközének minősül, amely lényegében arra irányul, hogy annak érdekében, hogy a minőség javítására irányuló valós erőfeszítéseket vállaló *mezőgazdasági termelők* az erőfeszítésükért cserébe magasabb jövedelemhez jussanak, és annak megakadályozása érdekében, hogy harmadik személyek a termékek minőségének köszönhető hírnevet jogellenesen kihasználják, *biztosítsa a fogyasztókat* arról, hogy az e rendelet alapján bejegyzett földrajzi jelzéssel ellátott mezőgazdasági termékek meghatározott földrajzi területről való származásuknál fogva bizonyos egyedi jellemzőkkel rendelkeznek, és így földrajzi származásuknak köszönhetően minőségi garanciát nyújtanak” (kiemelés tőlem).

35 Emlékeztetek arra, hogy a 110/2008 rendelet 15. cikkének (4) bekezdése megköveteli, hogy „[a] III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőket viselő szeszes italoknak meg kell felelniük a 17. cikk (1) bekezdésében meghatározott műszaki dokumentáció valamennyi előírásának”.

36 Lásd ebben az értelemben: 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 46. pont); 2017. december 20-i Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ítélet (C-393/16, EU:C:2017:991, 39. és 40. pont).

42. Tekintettel arra, hogy ezzel ellentétes értelmezés elfogadására teszek javaslatot e kérdés első részének megválaszolását illetően, úgy vélem, hogy a Bíróságnak e kérdés második részét nem kell elbírálnia. Mindazonáltal teszek néhány megjegyzést ez utóbbi tárgyában is.

43. A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy egy ilyen használat fennállásának megállapításához figyelembe kell-e venni azt a környezetet, amelybe a vitatott szöveget foglalták, és többek között azt, hogy ezt a megjelölést ellátták a termék valódi származására vonatkozó pontosítással oly módon, hogy az e környezetből származó információk lehetővé teszik azon állítás cáfolatát, amely szerint az említett 16. cikk a) pontjában megállapított követelményeket megsértették. Konkrétabban azt kívánja megtudni, hogy a vitatott „Glen” összetevőt önállóan kell-e értelmezni, vagy figyelembe kell venni a címkén szereplő különböző egyéb szövegeket is, amelyek arra utalnak, hogy a szóban forgó termék Németországból származik.³⁷ Úgy véli, hogy az alapeljárásban csak akkor rendelheti el a TSWA által kért tiszta és egyszerű tilalmat, ha a Bíróság az említett a) pontot úgy értelmezi, hogy az a használat környezetétől függetlenül tiltja a lajstromozott földrajzi árujelzővel kapcsolatos bármely képzettársításból származó kifejezés használatát.

44. A TSWA és a görög kormány előadja, hogy a címkén szereplő további jelölések, valamint a termék csomagolása³⁸ nem relevánsak a 16. cikk a) pontja alkalmazásának mellőzéséhez. Az olasz kormány szerint, még ha az a környezet, amelybe a vitatott elemet foglalták, szerepet is játszhat, az e rendelkezés értelmében vett közvetett használat nem zárható ki, még abban az esetben sem, amikor az említett összetevő a származásra vonatkozó információkat tartalmaz. A holland kormány úgy véli, hogy az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőre történő utalás nélkül nem beszélhetünk ilyen használatról sem, valamint hogy emellett a címke egyértelműen utal arra a helyre, ahol a terméket előállították.³⁹

45. A magam részéről *másodlagosan* annak kiemelésére szorítkozom,⁴⁰ hogy a 110/2008 rendelet 16. cikke az a) pontjában nem tartalmaz a b) pontjában szereplőhöz hasonló olyan kifejezett előírást, amely szerint valamely lajstromozott földrajzi árujelző „visszaélészerű használata, utánzása vagy idézése” megállapítható „még abban az esetben is, ha a termék valódi származása fel van tüntetve”.

46. Véleményem szerint ezt a szövegezési különbséget az a körülmény magyarázza, hogy amennyiben egy oltalom alatt álló földrajzi árujelzőnek a 16. cikk a) pontja értelmében vett esetleges „közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használata” kérdéses, ezen eset az feltételezi, hogy magát ezt az árujelzőt, vagy egy ahhoz hasonlót használják, nem pedig egy teljesen más típusú megjelölést.⁴¹ Következésképpen nem lehet kétértelműségről beszélni azzal kapcsolatban, hogy a szóban forgó helyzet elemzését arra a kérdésre kell összpontosítani, hogy használták-e az ugyanezen rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőt vagy sem.

47. Ezzel szemben a 16. cikk b) pontjában szereplő esetben, ahol a „visszaélészerű használá[t], utánzá[s] vagy idézé[s]” a kérdéses, a helyzet értékelésének nyilvánvalóan meg kell haladnia az ilyen objektív megállapítást, és az egy olyan nézőpontot tesz szükségessé, amely tekintetében az uniós jogalkotó kifejezetten utalt arra, hogy az értékelés bizonyos lehetséges szempontjai, többek között az a

37 Azaz „Swabian [...] Whisky” (magyarul sváb whisky), „Deutsches Erzeugnis” (német termék), „Hergestellt in den Berglen” (Származási hely: Berglen).

38 A TSWA e kifejezésekkel javasolja átfogalmazni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés második részét, azon oknál fogva, hogy a „környezet” fogalom (németül, vagyis a jelen eljárás nyelvén „Umfeld”), amelyet a kérdést előterjesztő bíróság e kérdésben alkalmaz, nem következik sem a 110/2008 rendeletből, sem pedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, következésképpen tehát inkább az e rendelet I. mellékletének 15–17. pontjában meghatározott „kifejezés”, „címkézés” és „csomagolás” fogalmakat kellene használni, amelyekre az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján úgy tűnik, hogy lényegében ez a kérdés is utal.

39 M. Klotz, a francia kormány és a Bizottság arra a válasza figyelemmel, amelyet az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés első részére javasolnak adni, egyáltalán nem foglalnak állást e kérdésben.

40 A jelen indítvány 42. pontjában megjelölt okok miatt.

41 Lásd a jelen indítvány 40. pontját.

tény, hogy „a termék valódi származása” fel van tüntetve,⁴² nem eredményezhetik e három minősítés bármelyikének figyelmen kívül hagyását.⁴³ Véleményem szerint *a fortiori* hasonlóképpen kell eljárni az ugyanezen 16. cikk a) pontjában említett egyszerűbb esetben is, feltéve, hogy a Bíróság úgy véli, hogy e rendelkezés alkalmazásához meg kell vizsgálni azt a környezetet, amelybe a vitatott jelzés illeszkedik.

C. A lajstromozott földrajzi árujelző 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett „idézéséről” (második kérdés)

1. A lajstromozott földrajzi árujelző „idézésének” a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjára tekintettel megkövetelt formájáról (a második kérdés első része)

48. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés a szeszes italra vonatkozó lajstromozott földrajzi árujelző 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett „idézése” fogalmának értelmezését kéri a Bíróságtól.

49. E kérdés első részével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy ahhoz, hogy egy ilyen idézés fennállása megállapítható legyen, és ennél fogva az az említett b) pont szerinti tilalom hatálya alá tartozzon, a vitatott szövegnek az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel azonos vagy ahhoz hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló formát kell-e öltenie, vagy elegendő, ha ez a szöveg az érintett fogyasztókban az említett árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettséget ébreszt.

50. Kérdésének alátámasztására az említett bíróság kifejti, hogy a Bíróság a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjában szereplő „idézés” fogalmát az azt megelőző, hasonló uniós jogi szabályozásokhoz hasonlóan, állandó módon értelmezte abban az értelemben, hogy az „olyan helyzetet takar, amikor [a] valamely termék megjelölésére használt kifejezés magában foglalja az oltalom alatt álló elnevezés egy részét, oly módon, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán az e [megjelöléssel ellátott] termék képe jut az eszébe referenciaképként”.⁴⁴ Hozzáteszi, hogy tudomása szerint a Bíróság ugyanakkor még nem döntött abban a kérdésben, hogy a szóban forgó megjelölések közötti hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóság⁴⁵ szükséges feltétele-e annak, hogy a tiltott idézés megállapítható legyen. Úgy véli, hogy az e kérdésre adott válasz a jelen ügyben alapvető jelentőségű, tekintettel arra, hogy ilyen hasonlóság a jelen ügyben nem áll fenn.⁴⁶

51. A TSWA, a görög, a francia és az olasz kormány a kérdés oly módon történő megválaszolását javasolja, hogy a lajstromozott földrajzi árujelzőnek az említett 16. cikk b) pontjának értelmében vett „idézése” nem követeli meg, hogy a vitatott kifejezés hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóságot mutasson az érintett árujelzővel, valamint hogy elegendő, ha ez a kifejezés az érintett vásárlóközönség számára az árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettséget ébreszt. M. Klotz és a holland kormány ezzel ellentétes állásponton van.

42 Az említett 16. cikk b) pontja azt is pontosítja, hogy e szempontból közömbös, hogy „a földrajzi árujelzőt lefordítva használják, vagy ahhoz a »hasonló«, »típusú«, »stílusú«, »készített«, »ízű« vagy ezekhez hasonló kifejezéseket fűznek”. Ugyanis e feltételezhetően egyértelműsítő kifejezések ellenére a fogyasztót megtéveszti a fő megnevezésből származó üzenet, amely jogtalanul kapcsolódik az említett árujelzőhöz.

43 A 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjára tekintettel a vitatott összetevő környezetének esetleges relevanciájával kapcsolatban lásd az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részére a jelen indítvány 69. és azt követő pontjaiban adott választ.

44 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Amint az a vitatott megnevezés „Verlados” és a lajstromozott földrajzi árujelző „Calvados” között felmerült a 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35) alapjául szolgáló ügyben, a kérdést előterjesztő bíróság által adott példa szerint.

46 A vitatott „Glen” összetevő ugyanis mind hangzásában, mind pedig vizuálisan egyértelműen különbözik a lajstromozott „Scotch Whisky” földrajzi árujelzőtől.

52. A Bizottság valamennyire köztes álláspontot képvisel, amely szerint az „idézés” említett fogalma nem szükségszerűen a hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóságot vagy egyszerűen a képzettársítást követeli meg, hanem a jelen ügyben inkább „egy olyan fogalmi közelség fennállását a lajstromozott földrajzi árujelző és a vitatott megnevezés között, amelynek keretében a szokásosan tájékozott fogyasztó közvetlen és egyértelmű kapcsolatot létesít a vitatott megjelölés és ezen árujelző között”⁴⁷. Az alábbi indokok miatt hajlok az utóbbi állásponthoz közel álló értelmezésre.

53. Először megjegyzem, hogy a kérdéses b) pont *szövege* nem tartalmaz olyan elemet, amely alapján pontosan meg lehetne határozni, hogy mit kell egy oltalom alatt álló földrajzi árujelző „idézése” alatt érteni. Emellett, az e rendelkezésben korábban hivatkozott két másik esetre, vagyis a „visszaélésszerű használatra” és az „utánzásra” tekintettel történő összehasonlítás lehetővé teszi annak megállapítását, hogy az „idézés” fogalma magában foglal egy bizonyos fokú hasonlóságot az érintett földrajzi árujelzővel, még akkor is, ha úgy tűnik, hogy a három fogalom közül ez követeli meg a hasonlóság legcsekélyebb mértékét.

54. Egyebekben, álláspontom szerint bizonyos következtetéseket a *Bíróságnak a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjára vonatkozó ítélkezési gyakorlatából* vagy az uniós jog egyéb, e rendelkezéshez hasonló módon megfogalmazott rendelkezéseiből is le kell vonni.

55. Amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy többek között az említett b) pont értelmében vett „idézésről” van szó, ha a vitatott megnevezés „magában foglalja az oltalom alatt álló elnevezés egy részét”⁴⁸. Ugyanakkor úgy tűnik számomra, hogy az ilyen részleges magában foglalás,⁴⁹ amely a Bíróság szóban forgó ítéleteinek alapjául szolgáló jogvitákban megvalósult,⁵⁰ nem elengedhetlen feltétele e rendelkezés alkalmazásának.

56. Amint ugyanis arra a francia kormány utal, a fent hivatkozott fordulatot követő „oly módon” kifejezésből az következik, hogy az „idézés” megvalósulása értékelésének központi és döntő eleme annak igazolása, hogy „a fogyasztónak a termék neve láttán az [ezen oltalom alatt álló] [megjelöléssel megjelölt] termék képe jut-e az eszébe referenciaképként”⁵¹. A Bíróság egyébként már kiemelte, hogy „a nemzeti bíróságnak [...] *lényegében* a fogyasztónak a szóban forgó termék megjelölésére használt kifejezéssel szemben tanúsított feltételezett reakciójából kell kiindulnia, mivel *alapvető jelentősége* annak van, hogy a fogyasztó kapcsolatba hozza egymással az említett kifejezést és az oltalom alatt álló megnevezést”⁵². Ezenkívül pontosította, hogy a nemzeti bíróságnak „a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos európai fogyasztó észlelését kell alapul vennie”⁵³. Ennélfogva, még ha a szóban forgó oltalom alatt álló megnevezés a vitatott védjegy szerves részét képezi is, lehetséges, hogy az átlagos fogyasztó, ha az említett védjegyet viselő terméket látja, nem szükségszerűen társítja azt az említett megnevezést viselő termékkel.⁵⁴

47 Pontosítom, hogy a francia és az olasz kormány szintén a „fogalmi közelség” feltételére helyezi a hangsúlyt, mindazonáltal az általuk javasolt választ nem e feltételre alapítják, hanem a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott „képzettársítás” feltételére.

48 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Ezzel szemben nem egyszerű „idézésről”, hanem „használatról” van szó egy, a 110/2008. rendelet 16. cikkének a) pontjával analóg rendelkezés értelmében, ha az oltalom alatt álló megnevezést *teljes egészében* beépítik az élelmiszer megnevezésébe ízének megjelölése érdekében (lásd: 2017. december 20-i Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ítélet, C-393/16, EU:C:2017:991, 57. és 58. pont).

50 A vitatott „Cambozola”, „parmesan”, „KONJAKKI”, „Verlados” és „Port Charlotte” megnevezésekkel kapcsolatban lásd sorrendben: 1999. március 4-i Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítélet (C-87/97, EU:C:1999:115, 25. pont); 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-132/05, EU:C:2008:117, 44. pont); 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 56. pont); 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 21. pont); 2017. szeptember 14-i EUIPO kontra Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ítélet (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 122. pont).

51 Lásd többek között: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 21., 32., 35. és 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bizottság szerint ez az ítélkezési gyakorlatban kialakított feltétel magában foglalja, hogy a társítás az érintett termék és az oltalom alatt álló földrajzi árujelző között azonnali és pontos legyen.

52 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 22. pont), kiemelés tőlem.

53 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 25., 28. és 48. pont).

54 Lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 14-i EUIPO kontra Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ítélet (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 122–125. pont).

57. A Bíróság több alkalommal mondta ki azt is, hogy „jogosan állapítható meg, hogy egy oltalom alatt álló megnevezés idézésének esete áll fenn, ha hasonló külső megjelenésű termékek értékesítés során használt megnevezései hangzásbeli és vizuális hasonlóságot mutatnak”, amely „nem véletlen körülmények folytán jött létre”, és pontosította, hogy „ez a hasonlóság akkor nyilvánvaló, ha a szóban forgó termék megjelölésére használt kifejezés végén ugyanaz a két szótag található, mint az oltalom alatt álló megnevezés végén, és ugyanannyi szótagot tartalmaz, mint az”⁵⁵.

58. Mindazonáltal a jelen ügyben észrevételeket előterjesztő felek többségéhez hasonlóan⁵⁶ úgy vélem, hogy a hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóság nem az „idézés” megvalósulása vizsgálatának elengedhetetlen feltétele, hanem inkább egyike azoknak a vizsgálat elvégzését lehetővé tevő teszteknek, amelyekre a Bíróság utal. Úgy tűnik számomra, hogy a hangzásbeli és vizuális „közelséget” vagy „hasonlóságot” a Bíróság azon ügyek saját ténybeli körülményei alapján állapította meg, amelyek azon ítéletek alapjául szolgáltak, amelyekben ez a megállapítás szerepel,⁵⁷ és hogy nem zárható ki, hogy az „idézés” ilyen hasonlóság hiányában is megvalósulhat.

59. Az oltalom alatt álló megnevezés részleges magában foglalásának fent hivatkozott feltétele mellett⁵⁸ egy másik relevánsnak tekintett értékelési tényező a „különböző nyelvű kifejezés[ek] közötti »fogalmi közelség«”. Pontosítom, hogy a Bíróság ezt a feltételt megkülönböztette a „hangzásbeli és vizuális hasonlóság” feltételétől, valamint hogy a többi feltételhez hasonlóan ez is a fogyasztó észlelésének vizsgálatához kapcsolódott, amely tehát központi és szükséges feltételnek tűnik ahhoz, hogy az „idézés” megvalósulhasson.⁵⁹

60. Úgy vélem tehát, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett „idézés” meghatározása érdekében az egyedüli döntő feltétel az, hogy a „fogyasztónak a termék neve láttán az oltalom alatt álló megnevezéssel ellátott termék képe jut-e az eszébe referenciaképként”,⁶⁰ amit a nemzeti bíróságnak kell értékelnie, figyelembe véve adott esetben vagy az oltalom alatt álló megnevezésnek a vitatott megjelölésbe való részleges belefoglalását, vagy a hangzásbeli és vizuális hasonlóságot, vagy pedig a fogalmi közelséget.

61. *Ezzel szemben*, véleményem szerint az itt értelmezett rendelkezések fent hivatkozott céljaival⁶¹ nem lenne összeegyeztethető egy annyira pontatlan és tág feltétel elfogadása, mint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben felvetett feltétel, vagyis az, hogy „az érintett vásárlóközönség számára a megjelölés vitatott összetevője a lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy a földrajzi területtel kapcsolatban *bármilyen jellegű* gondolati képzettársítást ébreszt”⁶².

62. Ezenkívül a 16. cikk szerkezetére tekintettel – amint azt az a) pontjával kapcsolatban is jeleztem⁶³ – ügyelni kell a b) pontjának olyan értelmezésére, amely nem eredményezi, hogy ez utóbbi rendelkezés megsértse az azt az említett cikkben követő rendelkezések, vagyis a c) és a d) pont hatályát, amelyek olyan esetekre vonatkoznak, ahol az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőre történő utalás még árnyaltabb, mint annak „idézése” esetében.

55 Lásd többek között: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 33., 34., 38–40. és 48. pont, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Vagyis valamennyi fél M. Klotz és a holland kormány kivételével.

57 Lásd különösen: 1999. március 4-i Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítélet (C-87/97, EU:C:1999:115, 27. pont); 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-132/05, EU:C:2008:117, 46. pont); 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 57. és 58. pont); 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 38–40. pont).

58 Lásd a jelen indítvány 55. pontját.

59 Lásd: 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-132/05, EU:C:2008:117, 47. és 48. pont); 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 35. pont).

60 Pontosítva, hogy közömbös, hogy az átlagos európai fogyasztó nem keveri össze a vitatott terméket a szóban forgó, oltalom alatt álló megnevezést jogszerűen viselő termékkel (lásd a jelen indítvány 79. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

61 A célokat a jelen indítvány 34. és azt követő pontjai elemzik.

62 Kiemelés tőlem.

63 Lásd a jelen indítvány 31. és azt követő pontjait.

63. Végül azt az általánosabb összefüggést illetően, amelybe a 110/2008 rendelet és különösen annak 16. cikke illeszkedik, M. Klotz helyesen emeli ki, hogy ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az „idézés” meghatározásához elegendő, hogy bármilyen képzettársítás ébredjen, az a rendelet hatályának előre nem látható módon történő kiterjesztését eredményezné, és komoly kockázatot jelentene az áruk szabad mozgására, elismerve, hogy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme, amelyet e rendelet nyújt, ⁶⁴ az egyik olyan lehetséges indoknak minősül, amely alapján e szabadság korlátozható. ⁶⁵

64. Közelebbről, ha a földrajzi árujelző, jelen esetben a „Scotch Whisky” oltalmát, amelyet az említett 16. cikk b) pontja biztosít, ki kellene terjeszteni az utóbbihoz egyáltalán nem hasonló kifejezések használatára is, azok a termékek vagy védjegyek is, amelyek az említett árujelző szövegére semmilyen módon nem utalnak, az e rendelkezésben megállapított tilalom hatálya alá tartoznának. Ebből az következne, amint arra a holland kormány utal, hogy az „Egyesült Királyságon (Skócia)” ⁶⁶ kívüli más országokból származó whisky előállítóinak azon lehetőségei, hogy saját termékeikkel vagy védjegyeikkel kitűnjenek, ennél fogva jelentős mértékben lecsökkennének. ⁶⁷

65. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés első részének oly módon történő *megválaszolását* javaslom, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely lajstromozott földrajzi árujelző e rendelkezéssel tiltott „idézése” nem követeli meg, hogy a vitatott megnevezés szükségszerűen hangzásbeli és vizuális hasonlóságot mutasson az érintett árujelzővel, ugyanakkor nem elegendő, ha ez a megnevezés alkalmas arra, hogy az érintett fogyasztó számára az oltalom alatt álló árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzettársítást ébresszen. Ilyen hasonlóság hiányában adott esetben az érintett árujelző és a vitatott megnevezés közötti fogalmi közelséget kell figyelembe venni, amennyiben ez a közelség olyan jellegű, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán az e megjelöléssel ellátott termék képe jut az eszébe referenciaképként.

66. Ami e következtetésnek az *alapeljárásban* történő alkalmazását illeti, emlékeztetek arra, hogy egyedül a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a jelen ügyben megvalósul-e az említett 16. cikk b) pontja értelmében vett idézés, ⁶⁸ nem pedig a Bíróságé, amely azonban adhat olyan pontosításokat, amelyek célja, hogy iránymutatást nyújtsanak a nemzeti bíróságnak az értékeléséhez. ⁶⁹

64 Lásd analógia útján: 2017. szeptember 14-i EUIPO kontra Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ítélet (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 80. és 81. pont).

65 E tekintetben M. Klotz többek között a 2003. május 20-i Consorzio del Prosciutto di Parma et Salumificio S. Rita ítéletre utal (C-108/01, EU:C:2003:296, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 A származási ország, ahogyan az az oltalom alatt álló „Scotch Whisky” földrajzi árujelző tekintetében a 110/2008 rendelet III. mellékletében szerepel.

67 A holland kormány helyesen hangsúlyozza a 110/2008 rendelet által a földrajzi árujelzőknek biztosított oltalom és a vállalkozásokat megillető azon szabadság, hogy a termék nevét – függetlenül attól, hogy a védjegy jog által oltalmazott vagy sem – megválasszák, között fennálló kapcsolatokat, megjegyezve, hogy az említett rendelet annak elkerülésére törekszik, hogy a „Scotch Whisky” megnevezést ne lehessen visszaélészerűen használni olyan whiskyre, amelyet nem Skóciában állítottak elő, míg a védjegy által biztosított egyedi oltalom arra irányul, hogy a vállalkozás számára lehetőséget nyújtson a megkülönböztetésre, valamint hogy megakadályozza a harmadik személyeket az oltalom alatt álló védjegy használatában (a védjegyjoggal e rendelet 23. cikke által létesített kapcsolatokat illetően lásd: Blakeney, M., *The protection of geographical indications, Law and practice*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2014., 286. o.).

68 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében – amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul – az ügy tényállásának megítélése a nemzeti bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik (többek között: 2008. május 8-i Danske Svineproducenter ítélet, C-491/06, EU:C:2008:263, 23. pont; 2017. október 25-i Polbud – Wykonawstwo ítélet, C-106/16, EU:C:2017:804, 27. pont), annál is inkább, mivel nem feltétlenül áll a Bíróság rendelkezésére az ehhez szükséges valamennyi adat (többek között: 2007. június 21-i Omni Metal Service ítélet, C-259/05, EU:C:2007:363, 15. pont; 2017. február 9-i Madaus ítélet, C-441/15, EU:C:2017:103, 35. pont).

69 Lásd a jelen indítvány 9. lábjegyzetében hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

67. Ezen az alapon megjegyzem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, miután emlékeztetett az alapeljárásban résztvevő felek érveire,⁷⁰ arra utal, hogy a *glen* szó kelta eredetű szó, és azt jelenti, hogy „keskeny völgy”, valamint hogy a 116 „Scotch Whisky” – vagyis Skóciából származó whisky – főzdeből 31 azon glenről kapta elnevezését, amelyben fekszik. Ez a bíróság hangsúlyozza ugyanakkor, hogy léteznek olyan Skócián kívül előállított whiskyk is, amelyek elnevezése tartalmazza a „glen” szót, mint például a Kanadából származó „Glen Breton” whisky,⁷¹ az Írországból származó „Glendalough” whisky és a Németországból származó „Glen Els” whisky.⁷² Ezenkívül egy olyan fogyasztói felmérésre hivatkozik, amelyet a TSWA mutatott be, M. Klotz azonban vitatott, és amelyből többek között az következik, hogy a megkérdezett német whisky-fogyasztók 4,5%-a nyilatkozott úgy, hogy a „glen” szó számukra a skót whiskyre, illetve valami skót dologra utal.

68. E tényekre tekintettel osztom a Bizottság azon álláspontját, amely szerint nem biztos, hogy az alapeljárásban szereplő körülményekhez hasonló körülmények között megfelelő fogalmi közelség áll fenn az oltalom alatt álló földrajzi árujelző és a vitatott megnevezés között ahhoz, hogy ez utóbbit a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében az előbbi „idézésének” lehessen tekinteni.⁷³ E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata, és egyedül az övé, hogy igazolja, hogy valamely átlagos európai fogyasztó⁷⁴ egy „Glen” jelzést viselő összehasonlítható termék jelenlétében közvetlenül a „Scotch Whiskyre” gondol, függetlenül attól, hogy ez utóbbi szónak egy whisky elnevezéséhez történő választása kétségtelenül nem pusztán véletlen.⁷⁵ Még annak feltételezése mellett is, hogy ez a bíróság úgy véli, hogy a fogyasztók a „Glen” szót rendszerint a whiskyvel társítják, hiányozhat a skót whiskyvel való szükséges szoros kapcsolat, és így a „Scotch Whisky” árujelzővel való elengedhetetlen közelség.

2. A 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjára tekintettel a vitatott megjelölést körülvevő esetleges információk hatásáról (a második kérdés második része)

69. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést a Bíróságnak csak abban az esetben kell megvizsgálnia, ha úgy ítéli meg, hogy a hangzásbeli és vizuális hasonlóság nem szükséges feltétel, és a szóban forgó lajstromozott földrajzi árujelzővel vagy földrajzi területtel kapcsolatos bármilyen jellegű, egyszerű gondolati képzettársítás elegendő lehet ezen árujelzőnek a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett „idézése” fennállásának megállapításához.

70. Tekintettel arra a válaszra, amelyet e kérdés első részére javasolok adni,⁷⁶ úgy vélem, hogy kérdés második részéről is állást kell foglalni.

70 A TSWA szerint a vitatott megjelölés, vagyis a „Glen” a skót gaelből származik, és különösen Skóciában használják szokásos helységnévként, valamint széles körben a skót whiskyk nevének összetevőjeként, amelyekkel az európai és német fogyasztók ezt a szót első helyen társítják. Ezzel szemben M: Klotz szerint ez a szó nem a skót eredetű, mivel ez egy, az angol nyelvben is létező szó, amely az ír gaelből származik, és számos város, folyó és völgy viseli Skócián kívül, ennél fogva a világ többi részén előállított whiskyk is.

71 A Bizottság utal arra, hogy a TSWA – sikertelenül – próbálta megakadályozni, hogy az új-skóciai (Kanada) Glenora főzde lajstromoztassa a „Glen Breton” védjegyet [lásd: a szövetségi fellebbviteli bíróság ítéletét, Kanada, 2009. január 22., Glenora Distillers International Ltd v. The Scotch Whisky Association, 2009 FCA 16, (2010) 1 F. C. R. 195]. Hozzáteszi, hogy ezzel szemben a TSWA 2013-ban nem tiltakozott az alapeljárásban szóban forgó „Glen Buchenbach” védjegy németországi lajstromozása ellen. Rámutat, hogy a TSWA-nak Franciaországban szintén nem sikerült elérnie, hogy a 110/2008 rendelet 10. és 16. cikke alapján megtiltsák a „Wel Scotch” védjegy használatát egy sör tekintetében (lásd: a Cour de cassation, Chambre commerciale [semmitőszék, kereskedelmi tanács, Franciaország] ítélete, 2011. november 29., 10–25.703, közzétéve a határozatok tárában).

72 M. Klotz pontosítja, hogy ez a felsorolás nem kimerítő, és megemlíti a Kentuckyból (Amerikai Egyesült Államok) származó „Old Glen Malt Whisky”, valamint a Castle Glen Distillery által Ausztráliában előállított whisky. Emlékeztetni kell ugyanakkor arra, hogy ahhoz, hogy ezek az adatok meghatározóak legyenek, bizonyítani kell, hogy az átlagos európai fogyasztó ennek tudatában van.

73 A Bizottság előadja, hogy nincs kellő kapcsolat a „Glen” szó és az oltalom alatt álló „Scotch Whisky” földrajzi árujelző között, tekintettel arra, hogy nem az összes skót whisky forgalmazták „Glen” megjelöléssel, ez a szó nem olyan megnevezés, amelyet valamennyi skótwhisky-fogyasztó közösen használ, az nem kizárólag a skót nyelvből származik, hanem a gaelből, és azt Írországból is alkalmazzák, valamint hogy a hivatkozott fogyasztói felmérés csak a német piacra korlátozódik, és azt nem jellemzi automatikus képzettársítás.

74 Amint azt a Bíróság jelen indítvány 56. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata meghatározza.

75 A Bizottság rámutat, hogy nem zárható ki, hogy a német nyelvben önálló jelentéssel nem rendelkező „Glen” szó alkalmazásának célja, hogy bizonyos fokú tekintélyt adjon az érintett terméknek, mivel azt egyes magas minőségű whiskyk tekintetében is alkalmazzák, ugyanakkor a lajstromozott „Scotch Whisky” árujelzővel való kellő kapcsolat hiányát figyelembe véve úgy tűnik, hogy itt egy ügyes kereskedelmi stratégiáról van szó.

76 Lásd a jelen indítvány 65. pontját.

71. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy annak meghatározásához, hogy valóban az említett 16. cikk b) pontja által tiltott „idézésről” van-e szó, a megjelölés vitatott összetevőjét önmagában vagy azt a környezetet figyelembe véve kell elemezni, amelybe ezt az összetevőt foglalták, különösen akkor, ha ez a környezet olyan, úgymond „az oltalom alatt álló származási helytől elvonatkoztató” utalásokat is tartalmaz, amelyek pontosítják az érintett termék valódi származását.⁷⁷

72. Ez a bíróság megjegyzi, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja kifejezetten megállapítja, hogy „bármilyen [...] idézé[s]” tilos „még abban az esetben is, ha a termék valódi származása fel van tüntetve”, amely pontosítás ellentétes lehet a vitatott összetevőt körülvevő környezet figyelembevételével. Álláspontja szerint azonban ez nem szükségszerűen zárja ki az ilyen figyelembevételt „magának az »idézés« fennállásának az igazolására irányuló korábbi vizsgálat során”.

73. A holland kormány úgy véli, hogy az első részre általa javasolt válaszra tekintettel nem kell megvizsgálni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részét. M. Klotz előadja, hogy annak a környezetnek, amelybe a vitatott szöveget foglalták, szerepet kell játszania az említett 16. cikk b) pontjának alkalmazása során.⁷⁸ Az olasz kormány szerint ez lehetséges, azonban az e rendelkezés szerinti jogellenese „idézés” nem zárható ki még akkor sem, ha a szóban forgó termék pontos származását az utóbbin feltüntetik. A TSWA, a görög kormány, a francia kormány, valamint a Bizottság lényegében úgy véli, hogy az „idézés” megvalósulásának értékelésekor a címkén megjelenő kiegészítő információk, valamint az érintett termék csomagolása⁷⁹ – azt is beleértve, amikor a vitatott összetevőt a termék valódi származására vonatkozó információk kísérik –, semmilyen szerepet nem játszhatnak. Ezen utóbbi állásponttal értek egyet az alábbi okok miatt.

74. *Először*, a 110/2008 rendelet 16. cikke b) pontjának véleményem szerint egyértelmű *szövegéből* az következik, hogy az, hogy a „termék valódi származása” az érintett fogyasztók tudomására jut, nem minősül olyan tényezőnek, amely lehetővé teszi a vitatott megnevezés megtévesztő jellegének orvoslását, és így annak kizárását, hogy a vitatott megnevezés az e rendelet értelmében vett „idézésnek” minősüljön.

75. Az említett b) pontban szereplő egyéb fordulatok, amelyek azokra az esetekre vonatkoznak, amikor az érintett földrajzi árujelzőt lefordított formában használják, vagy ahhoz egy azt finomító kifejezést fűznek,⁸⁰ véleményem szerint azt az értelmezést erősítik, amely szerint e minősítés szempontjából közömbös, hogy az érintett termék megnevezése, kiszerelese, címkéje vagy akár csomagolása útján⁸¹ a származásra vonatkozó kiegészítő információt nyújtanak.

76. *Másodszor*, a TSWA-hoz, a francia kormányhoz és a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy *a Bíróság ítélkezési gyakorlata* olyan megállapításokat tartalmaz, amelyek az említett értelmezést erősítik.

77. A Bíróság ugyanis egyértelműen kijelentette, hogy az említett 16. cikk b) pontjában kifejezetten hivatkozott, többek között a termék valódi származására vonatkozó szövegek esetleges használata „nem tudja megváltoztatni [a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett] idézésnek minősítést”⁸².

77 Az alapeljárásban szóban forgó termék címkéjén annak német származását illetően szereplő információkkal kapcsolatban lásd a jelen indítvány 37. lábjegyzetét.

78 M. Klotz szerint szükségszerűen azt is figyelembe kellene venni, hogy a vitatott „Glen” összetevő a „Glen Buchenbach” együttes megjelölés részét képezi, valamint hogy azt a termék címkéjén számos, a termék valódi származását megjelölő szöveg kíséri, amelyekről a fogyasztó ugyanakkor szerez tudomást, mint a „Glen Buchenbach” jelzésről a maga teljességében.

79 A javasolt válasz e különös megfogalmazásával kapcsolatban lásd a TSWA-nak a jelen indítvány 38. lábjegyzetében hivatkozott észrevételeit.

80 Lásd ezen egyéb pontosítások felidézését a jelen indítvány 42. lábjegyzetében.

81 Lehetséges információforrások, amelyek nem csak a 110/2008 rendelet I. mellékletének 14–17. pontjában jelennek meg (ahol ezt a négy fogalmat meghatározzák), hanem kifejezett módon a 16. cikk c) pontjában is, amely a termék „megnevezése, kiszerelese vagy címkézése során” megjelenő információkra utal. Ez utóbbi rendelkezés kért értelmezéséhez lásd a jelen indítvány 84. és azt követő pontjait.

82 Lásd: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); analógia útján: 1999. március 4-i Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítélet (C-87/97, EU:C:1999:115, 29. és 43. pont).

78. Ezenkívül a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a célzott vásárlóközönség számára az érintett termékek bármilyen jellegű összetéveszthetőségének hiánya nem akadályozhatja meg ezen „idézésnek” való minősítést.⁸³

79. Ennélfogva az említett rendelet III. mellékletében lajstromozott valamely földrajzi árujelző e rendelkezés értelmében vett „idézésének” minősülő megnevezés használata mindazonáltal nem engedélyezhető a jogellenes megnevezést viselő terméket körülvevő különleges körülményekre tekintettel, vagy az olyan termékkel való összetéveszthetőség hiányában, amely jogszerűen viseli az említett földrajzi árujelzőt.⁸⁴ Az eljáró nemzeti bíróság tehát ezen a címen nem rendelkezik a környezetre vonatkozó mérlegelési mozgásterrel.⁸⁵

80. Pontosabban ezen ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az említett 16. cikk b) pontjának szempontjából közömbös, hogy a vitatott megnevezés megfelel a vállalkozás nevének és/vagy a termék előállítása helyének,⁸⁶ amint arra M. Klotz utal, aki előadja, hogy a „Glen Buchenbach” megnevezés egy szójáték amely az alapeljárásban szóban forgó ital származási helyének nevéből (*Berglen*) és egy helyi folyó nevéből (Buchenbach) áll össze.⁸⁷

81. A Bíróság szintén pontosította, hogy az a körülmény, hogy a vitatott megnevezés olyan előállítási helyre utal, amelyet az előállítás helye szerinti tagállam fogyasztói ismerhetnek, nem minősül releváns tényezőnek az említett b) pont értelmében vett „idézés” fogalmának értékelése során, tekintettel arra, hogy ez a rendelkezés a lajstromozott földrajzi árujelzőket az Unió egész területén oltalomban részesíti minden „idézéssel” szemben, valamint arra, hogy annak szükségességére figyelemmel, hogy e területen az említett földrajzi árujelzők tényleges és egységes védelmét kell biztosítani, e terület valamennyi fogyasztója érintett.⁸⁸

82. A relevancia e hiánya álláspontom szerint azon esetre is érvényes – amely úgy tűnik, hogy a jelen esetben is fennáll –, amikor az érintett termék előállításának helyére történő utalást nemcsak maga a vitatott megnevezés, hanem az utóbbit kiegészítő szövegek is tartalmazzák.⁸⁹

83. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részének oly módon történő *megválaszolását* javaslom, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés által tiltott „idézés” megvalósulásának meghatározásához nem kell figyelembe venni az érintett termék megnevezésében, kiserelésében vagy címkéjén a vitatott szöveg mellett, többek között a termék valódi származására vonatkozóan feltüntetett kiegészítő információkat.

83 Lásd: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 45., 51. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az oltalom alatt álló „Porto/Port” eredetmegjelöléssel és a „Port Charlotte” védjeggyel kapcsolatban lásd: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ügyre vonatkozó indítványa (C-56/16 P, EU:C:2017:394, 95. pont és azt követő pontok); 2017. szeptember 14-i EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto ítélet (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 123. pont).

84 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 11., 12., 29., 49. pont és azt követő pontok) egy „Verladosnak” nevezett itallal kapcsolatosan, amellyel kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy ez a név a vállalkozás nevére (Viiniverla), valamint arra a falura (Verla, Finnország) utal, ahol ezt az italt előállították, nem pedig a francia „Calvados” földrajzi árujelzőre.

85 Az 1999. március 4-i Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítéletben (C-87/97, EU:C:1999:115, 27. és 28. pont) a Bíróság kétségtelenül relevánsnak tekintette, hogy a nemzeti bíróság figyelembe vegyen egy olyan reklámat tartalmazó dokumentumot, amely úgy tűnt, hogy arra utal, hogy a „Cambozola” és a „Gorgonzola” megnevezések közötti hangzásbeli analógia nem a véletlen körülmények műve, de ezt kizárólag ezen analógia meghatározása és így az „idézésnek” minősítés megalapozása érdekében.

86 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 42. pont és azt követő pontok).

87 Szintén nem releváns az a körülmény, hogy a terméket adott esetben csak helyben és/vagy kis mennyiségben forgalmazzák (2016. január 21-i Viiniverla ítélet, C-75/15, EU:C:2016:35, 46. és 47. pont).

88 Lásd: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet (C-75/15, EU:C:2016:35, 27. pont).

89 A jelen ügyben a termék címkéjén szereplő „Swabian [sváb]”, „Deutsches Erzeugnis [német termék]” és „Hergestellt in den Berglen [származási hely: Berglen]” szöveg.

D. A 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontjára tekintettel a vitatott megjelölést körülvevő esetleges információk hatásáról (harmadik kérdés)

84. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés annak megállapítására kéri fel a Bíróságot, hogy annak meghatározásához, hogy létezik-e a 110/2008 rendelet 16. cikke c) pontjának értelmében vett olyan „hamis vagy megtévesztő megjelölés [...], amely a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet”, figyelembe kell-e venni azt a környezetet, amelyben a vitatott szöveget használják, különösen ha utóbbi az érintett termék valódi származására utaló információkat tartalmaz.

85. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy azt kérdezi, hogy annak megállapítása során, hogy az alapeljárásban a termék származására vonatkozó megtévesztő megjelölésről van-e szó, egyedül a megjelölés vitatott összetevőjét, vagyis a „Glen”-t kell figyelembe venni, vagy azt a környezetet is, amelybe ezt az összetevőt foglalták. Ez a környezet a jelen ügyben többek között a vitatott megnevezésben a „Glen” szót követő „Buchenbach” szót, valamint azokat a címkén szereplő egyéb szövegeket jelenti, amelyek elvonatkoztatnak az oltalom alatt álló származási helytől.⁹⁰

86. E tekintetben M. Klotz és a Bizottság, valamint a holland kormány lényegében úgy véli,⁹¹ hogy annak értékeléséhez, hogy az e 16. cikk c) pontja értelmében vett „hamis vagy megtévesztő” megjelölésről van-e szó, figyelembe kell venni a vitatott összetevőt körülvevő környezetet, és különösen el kell végezni a címke egészének elemzését. Az olasz kormány szerint az említett környezet vizsgálata még a termék valódi származására utaló szöveg jelenlétében sem zárhatja ki, hogy megtévesztő megjelölésről lehet szó. A TSWA, valamint a görög és a francia kormány előadja, hogy e rendelkezés alkalmazásához az említett környezet nem releváns, még akkor sem, ha a szóban forgó összetevőhöz a termék valódi származására vonatkozó információk kapcsolódnak. Ez utóbbi állásponttal értek egyet az alábbi indokok miatt.

87. *Először*, ami a 110/2008 rendelet 16. cikke c) pontjának *szövegét* illeti, mindenekelőtt hangsúlyozom, hogy ez a rendelkezés semmilyen utalást nem tartalmaz a vitatott megnevezést körülvevő, annak kiegészítésére vagy akár korrigálására alkalmas elemekre.

88. A Bizottság véleményem szerint tévesen jegyzi meg továbbá, hogy „mind a »bármely« névmás, mind a »termék megnevezés[ének], kiszereles[ének] vagy címkézés[ének]« együttes említése egyértelműen arra utal, hogy a származásra vonatkozó összes információt a megnevezéssel, a kiszereeléssel és a címkével együtt figyelembe kell venni”, és ily módon az alapeljárásban az értékelésnek a címkén említett összes információra ki kell terjednie.

89. E tekintetben rámutatok, hogy e 16. cikk német nyelvi változatában⁹² az a) és b) pontot, amelyek a „jede [minden egyes]” kifejezéssel kezdődnek, és egyes számban folytatódnak, vitathatatlanul máshogy fogalmazták meg, mint ugyanezen cikk c) és d) pontját, ahol az „alle [minden]” kifejezést többes szám követi, amely szerkesztés talán az átfogó jelleget sugalmazhatja ez utóbbi két pont tekintetében.

90 Ez a bíróság pontosítja, hogy úgy véli, hogy csak ha a környezet nem játszik semmilyen szerepet, akkor kell arról döntenie, hogy a „Glen” szó megtéveszti-e az érintett vásárlóközönséget. Ezzel szemben, ha a környezetet figyelembe kellene venni, a TSWA nem alapíthatja keresetét a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontjára, tekintettel arra, hogy a kereset az említett szó használatának egyértelmű és egyszerű megtiltására irányul az esetleges „oltalom alatt álló származási helytől elvonatkoztató” utalások jelenléte ellenére.

91 Pontosabban a holland kormány szerint „nem lehet szó a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja értelmében vett hamis vagy megtévesztő megjelölésről, ha *semmilyen módon nem utalnak* egy földrajzi árujelzőre, vagy egy e megjelölésnek vagy annak fordításának megfelelő szóra, valamint ha *ezen kívül a termék címkéje világosan megjelöli a szeszes ital származását*” (kiemelés tőlem). Az így javasolt válasz első részét illetően e kormány a 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484) 60. pontjára utal, amely „egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegyről” tesz említést, amely fordulat azonban úgy tűnik számomra, hogy az említett ügy saját ténybeli körülményeire vonatkozik (lásd többek között: az ítélet 16. és 38. pontját).

92 A jelen eljárás nyelve.

90. Ugyanakkor a 16. cikkben felsorolt esetek közötti ezen megfogalmazásbeli eltérés nem létezik a többi nyelvi változatban, ahol az a szó, amelynek a jelentése lényegében „minden”, és amelyet az említett cikk c) pontja elején ugyanúgy alkalmaznak, mint a), b) és d) pontja elején, véleményem szerint semmilyen módon nem eredményezi azt, hogy a jelen ügyben a címkén szereplő valamennyi adat vizsgálatát el kell végezni annak értékelése érdekében, hogy egy, az alapeljárásban szereplőhöz hasonló helyzet különösen az e c) pontban megállapított tilalom hatálya alá tartozik-e.⁹³

91. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogi rendelkezéseket egységesen kell értelmezni és alkalmazni az Európai Unió valamennyi nyelvén készült változatok figyelembevételével, valamint az uniós jogi szövegek egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi,⁹⁴ amely kritériumok alapján arra hajlok, hogy a Bizottság által javasolt állásponttal ellentétes álláspontot fogadjak el.⁹⁵

92. Ami a „hamis vagy megtévesztő megjelölés” használata a termék megnevezése, kiszérelése vagy címkézése során” fordulatot illeti, azt sem látom, hogy ez utóbbi felsorolás, amelyben egyebek mellett a „vagy” kötőszó szerepel,⁹⁶ amely rendszerint választásra utal, miért vezette arra Bizottságot, hogy abból arra következtessen, hogy egy olyan „együttesnek” minősített értékelést kell elvégezni, amelynek során figyelembe kell venni az érintett termékre vonatkozó, a vitatott megjelölést kísérő információk összességét annak meghatározásához, hogy ez utóbbi megjelölés valóban a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja értelmében vett „hamis vagy megtévesztő megjelölésnek” minősül-e.⁹⁷

93. M. Klotz egyébként az említett 16. cikk c) pontjának végén alkalmazott „a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet” kifejezésre hivatkozik. Azzal érvel, hogy abban az esetben, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az e cikk b) pontja értelmében vett „idézés” fennállásának meghatározásához a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó konkrét *benyomásainak összességére* kell utalni,⁹⁸ ez *annál inkább* érvényes az említett c) pont értelmében vett „hamis vagy megtévesztő megjelölés” fennállásának értékelésénél. Ez az érv azonban álláspontom szerint, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részére általam javasolt válasza figyelemmel, hatástalan.⁹⁹

94. Személy szerint úgy vélem, hogy ha az Unió jogalkotó valóban lehetővé kívánta volna tenni, hogy egy *önmagában* az e rendelet 16. cikkének c) pontja értelmében vett hamis vagy megtévesztő jelleggel rendelkező megjelölés az említett megjelölést körülvevő kiegészítő információk miatt mégis engedélyezhető legyen, e rendelkezés hatályának ilyen korlátozását kifejezetten előírta volna, mindenekelőtt az általam által követett célokra tekintettel.¹⁰⁰

93 A spanyol nyelvi változatban is szerepel egy eltérés [„todo”, amelyet egyes szám követ az a) és b) pontban, és „cualquier” a c) és d) pontban, amelyet azonban nem követ a német nyelvi változat szerinti többes szám]. Ezzel szemben egy azonos kifejezést, amelynek a jelentése egy csoporton belüli önálló elemre utal, és amelyet egyes szám követ, használnak úgy a c) pontban, mint az a), a b) és a d) pontban többek között a dán („enhver”), az angol („any”), a francia („toute”), az olasz („qualsiasi”), a portugál („qualquer”) és a svéd („varje”) nyelvi változatokban.

94 Lásd többek között: 2017. július 26-i Mengesteab ítélet (C-670/16, EU:C:2017:587, 82. pont); 2017. október 12-i Lombard Ingatlan Lizing ítélet (C-404/16, EU:C:2017:759, 21. pont).

95 Azon szabályozási rendszert, amelybe a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja illeszkedik, valamint a rendelet céljait illetően lásd a jelen indítvány 95. és azt követő pontjait.

96 Az említett 16. cikk c) pontjának német nyelvi változatát is beleértve.

97 Úgy tűnik számomra, hogy ez a kifejezés egyedül azt pontosítja, hogy a hamisnak vagy megtévesztőnek vélt megjelölés az említett három forma egyike tekintetében valósul meg, azon kérdés eldöntése nélkül, hogy az említett megjelölést önállóan vagy a megnevezésben, a kiszérelésben vagy a címkén esetlegesen szintén jelen lévő egyéb információkkal együtt kell-e vizsgálni.

98 A francia kormány szintén úgy véli, hogy annak értékelése céljából, hogy a vitatott megjelölés olyan jellegű-e, hogy az említett 16. cikk c) pontja szerint „a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet”, „a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” észlelésének kell relevánsnak lennie, amint azt a Bíróság ugyanezen cikk b) pontjával kapcsolatban megállapította (lásd: 2016. január 21-i Viiniverla ítélet, C-75/15, EU:C:2016:35, 28. pontból). Megjegyzem azonban, hogy a Bíróságot a jelen ügyben nem kérdezték e tekintetben.

99 Az a válasz, amely szerint nem lehet figyelembe venni a vitatott megjelölést körülvevő környezet elemeit annak meghatározásához, hogy megvalósul-e az említett b) pont szerinti „idézés” (lásd a jelen indítvány 69. és azt követő pontjait).

100 A szóban forgó szabályok által követett célokkal kapcsolatban lásd a jelen indítvány 98. és azt követő pontjait.

95. *Másodszor*, ami azt a környezetet illeti, amelybe az említett 16. cikk c) pontja illeszkedik, a Bizottság által kifejtett álláspontot osztom, amennyiben megjegyzi, hogy az e rendelkezésben megállapított esetet meg kell különböztetni az ugyanezen cikk a) és b) pontjában szabályozott esetektől,¹⁰¹ de a magam részéről úgy vélem, hogy a c) pont szerkezetéből nem következik, hogy a címke egészének vizsgálata az e pont szerinti esetben kötelezően felmerül.

96. Ahhoz hasonlóan, amit Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok egy, a 110/2008 rendelet 16. cikkéhez hasonló uniós jogi rendelkezéssel kapcsolatban hangsúlyozott,¹⁰² úgy vélem, hogy ez a cikk különböző tiltott cselekmények olyan fokozatos felsorolását tartalmazza, amelyben a c) pont kellően különbözik az azt megelőző másik két rendelkezéstől. Amíg ugyanis az említett 16. cikk a) pontja az oltalom alatt álló földrajzi árujelzők használatára vonatkozó cselekményekre korlátozódik, b) pontja pedig a visszaélésszerű használatra, utánzásra és idézésre vonatkozó cselekményekre, addig a c) pont kiterjeszti az oltalom alatt álló területet azzal, hogy abba bevonja azokat a „megjelöléseket” (azaz a fogyasztóknak nyújtott információkat) is, amelyek az érintett termék megnevezésében, kizserelésén vagy címkéjén szerepelnek, és amelyek bár nem idézik ténylegesen az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt, annak e termékkel fennálló kapcsolataira tekintettel mégis „hamis[nak] vagy megtévesztő[nek]” minősülnek.¹⁰³

97. Véleményem szerint ugyanakkor sem a megfogalmazásbeli, sem pedig az említett 16. cikk a), b) és c) pontjának így megállapított hatálya közötti különbségből nem lehet arra következtetni, hogy a c) pontot szükségszerűen úgy kell értelmezni, hogy az összes egyéb információt, különösen pedig azokat, amelyek az érintett termék címkéjén szerepelnek, figyelembe kell venni annak értékeléséhez, hogy a vitatott megnevezés e rendelkezés értelmében „hamis vagy megtévesztő megjelölésnek” minősül-e. Ellenkezőleg, úgy tűnik számomra, hogy ennek az értékelésnek magára a vitatott megjelölésre kell koncentrálnia, önmagában, anélkül, hogy az annak közelében említett információk megkérdőjelezhetnék e minősítést, mert ha nem így lenne, az azzal a kockázattal járna, hogy az említett c) pont elveszíti hatékony érvényesülését, amelynek álláspontom szerint inkább a széles körű alkalmazás a rendeltetése, amint azt az alábbiakban kifejtem.

98. *Harmadszor*, általánosságban a 110/2008 rendelet és különösen az elemzett rendelkezések által követett célok véleményem szerint az általam javasolt értelmezést erősítik meg.

99. Amint arra már utaltam,¹⁰⁴ úgy tűnik számomra, hogy a 110/2008 rendelet rendelkezéseinek, többek között pedig 16. cikke rendelkezéseinek az a célja, hogy oltalmazzák az e rendelet III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőket a fogyasztók érdekében, akiket tilos nem megfelelő megjelölésekkel megtéveszteni, valamint azon piaci szereplők érdekében, amelyek magasabb költségeket vállalnak azért, hogy garantálják az e megjelölésekkel jogszerűen ellátott termékek minőségét, és amely piaci szereplőket védeni kell a tisztességtelen versenyjogi magatartásoktól.

100. Ami különösen az említett 16. cikk c) pontját illeti, úgy tűnik számomra, hogy az uniós jogalkotó kellően széles körű hatályt kívánt neki tulajdonítani annak biztosítása érdekében, hogy a fent említett célokat el lehessen érni. A francia kormányhoz hasonlóan úgy vélem ugyanis, hogy az e rendelkezésben alkalmazott „bármely [...] megjelölés” kifejezés bármilyen típusú utalást vagy jelzést, nevezetesen szöveget, képet vagy tartalmat magában foglalhat, amely alkalmas arra, hogy a termék jellemzőiről tájékoztatást adjon. Ezenkívül az elhelyezkedésre vonatkozóan a c) pontban szereplő rugalmas megfogalmazás¹⁰⁵ véleményem szerint lehetővé teszi, hogy úgy tekintsük, hogy az ott

101 A Bizottság szerint „[a] harmadik, c) pontban előírt védett esetkör különbözik az első kettőtől, amennyiben a vitatott szó a fogyasztóban nem ébreszt automatikusan képzettársítást az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel”.

102 Vagyis az 1234/2007 rendelet 118 m. cikkének (2) bekezdése (lásd még a jelen indítvány 32. és 33. lábjegyzetét).

103 Lásd ebben az értelemben: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne ügyre vonatkozó indítványa (C-393/16, EU:C:2017:581, 46. és 104. pont).

104 Lásd a jelen indítvány 36. és azt követő pontjait.

105 Vagyis „bármely [...] hamis vagy megtévesztő megjelölés használata a termék megnevezése, kizserelése vagy címkézése során”.

hivatkozott három lehetőség egyikének bármely eleme, a jelen ügyben az érintett szeszes ital címkéjén szereplő szöveg önmagában, e rendelkezés értelmében véve a „termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet”. Következésképpen a szóban forgó termék címkéje többi részének tartalma véleményem szerint nem ellensúlyozhatja a vitatott megjelölés esetlegesen hamis vagy megtévesztő jellegét, még akkor sem, ha e megjelölést a termék valódi származására vonatkozó információ kíséri.

101. Más szavakkal, amint azt a francia kormány kiemeli, az említett célok megvalósulása veszélybe kerülne, ha a földrajzi árujelzők oltalmát azzal a körülménnyel korlátozni lehetne, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja értelmében önmagában hamisnak vagy megtévesztőnek minősülő megjelölés mellett további kiegészítő információk szerepelnek, mivel ezen értelmezés elfogadása az ilyen megjelölés használatának engedélyezéséhez vezetne amiatt, hogy olyan pontos információk kísérik, amelyek valamennyire kompenzálni tudják e megjelölés megtévesztő jellegét.

102. *Végül*, ami a 1169/2011/EU rendelettel¹⁰⁶ hatályon kívül helyezett *2000/13/EK irányelv*¹⁰⁷ vonatkozó *ítélkezési gyakorlat átvételét* illeti, amit úgy tűnik számomra, hogy a Bizottság javasol,¹⁰⁸ kétkedem abban, hogy ezen átvétel valóban releváns az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés megválaszolásához.

103. Az itt értelmezni kért 110/2008 rendelet tárgya ugyanis eltér a 2000/13 rendelet tárgyától, mivel az utóbbi általánosan és horizontálisan szabályozza¹⁰⁹ „a végső fogyasztóhoz eljutó élelmiszerek címkézése[*t*] [...], továbbá bizonyos ismérvek[*et*] azok kiszerezése és reklámozása kapcsán”¹¹⁰, míg az utóbb elfogadott 110/2008 rendelet különösen és vertikálisan „a szeszes italok meghatározására, megnevezésére és kiszerezésére, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára vonatkozó általános szabályokat határozza meg”¹¹¹. Ez mind a célokra, mind pedig a két jogi eszköz által biztosított oltalom terjedelmére tekintettel fennálló különbségekből következik, amely különbségeket véleményem szerint figyelembe kell venni annak ellenére, hogy a szeszes italok címkéjén szereplő földrajzi árujelzők egyszerre mindkettő hatálya alá tartozhatnak.¹¹²

106 A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o.).

107 Az élelmiszerek címkézésére, kiszerezésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 109., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 75. o.).

108 A Bizottság előadja, hogy a címke egészének vizsgálatát javasoló álláspontja „megegyezik az 1169/20[1]1 rendelet 7. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlattal, amely szerint az együttes benyomás is számít”, és a 2009. szeptember 10-i Severi ítéletre (C-446/07, EU:C:2009:530, 58. pont és azt követő pontok), valamint a 2015. június 4-i Teekanne ítéletre (C-195/14, EU:C:2015:361, 36–42. pont) hivatkozik. Az idézett részek valójában a 2000/13 irányelv 2. cikk (1) bekezdése a) pontja i) alpontjának értelmezésére vonatkoznak, amely előírja, hogy a címkézés és az alkalmazott módszerek nem lehetnek alkalmasak arra, hogy a vásárlót megtéveszték különösen az élelmiszer jellemzői, nevezetesen annak természete, azonosítása, tulajdonságai, összetétele, mennyisége, tartóssága, származása vagy eredete, gyártásának vagy előállításának módja tekintetében, amely rendelkezéssel lényegében egyenértékű a 1169/2011 rendelet 7. cikkének fent hivatkozott rendelkezése.

109 A 2000/13 irányelv (4) és (5) preambulumbekzdése szerint az irányelv célja „olyan általános jellegű közösségi szabályok létrehozás[*a*], amelyek horizontálisan alkalmazhatók a forgalomba kerülő összes élelmiszere”, azonban a „speciális, vertikális, csak adott élelmiszerekre alkalmazandó szabályokat a szóban forgó termékekkel foglalkozó rendelkezések keretében kell megállapítani”.

110 A 2000/13 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének megfelelően.

111 A 110/2008 rendelet (9) preambulumbekzdése kiemeli ezt a 2000/13 irányelvtől való különbözőséget, még ha az említett rendelet bizonyos rendelkezései (többek között 8. cikke, 9. cikkének (9) bekezdése és 11. cikkének (4) bekezdése) utalnak is arra.

112 A 2000/13 irányelv és a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 1992. július 14-i 2081/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 208., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 3. fejezet, 13. kötet, 4. o.) közötti különbségekre vonatkozóan lásd még: 2009. szeptember 10-i Severi ítélet (C-446/07, EU:C:2009:530, 58. pont); Sharpston főtanácsnok Severi ügyre vonatkozó indítványa (C-446/07, EU:C:2009:289, 47–49. pont).

104. Különösen a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontja i) alpontjának szövegére tekintettel, amelyre a Bizottság észrevételeiben hivatkozott ítélkezési gyakorlat vonatkozik, úgy vélem, hogy e rendelkezés tartalma, amely a „tiszteséges tájékoztatási gyakorlatokat” érinti,¹¹³ nem teljesen, csak lényegében egyenértékű az a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontjával, amely cikk a „földrajzi árujelzők oltalmát” érinti,¹¹⁴ amelyre az itt előterjesztett harmadik kérdés vonatkozik.

105. Ezenkívül rámutatok, hogy ebben az ítélkezési gyakorlatban a Bíróság egyértelműen a vitatott helyzetnek az érintett termék címkéjén szereplő információk összességét,¹¹⁵ akár bizonyos külső elemeket is¹¹⁶ magába foglaló vizsgálata mellett döntött annak értékeléséhez, hogy a megnevezés alkalmas-e a fogyasztók megtévesztésére,¹¹⁷ ezt azonban kizárólag az uniós szinten oltalom alatt álló eredetmegjelölésnek vagy földrajzi árujelzőként *nem lajstromozott* szövegekre tekintettel állapította meg,¹¹⁸ amely eset nem felel meg a jelen ügy körülményeinek, ahol ilyen jellegű oltalom a kérdéses. Számomra úgy tűnik tehát, hogy kevésbé célszerű egy ezen ítélkezési gyakorlattal analóg érvelést alkalmazni ebben az összefüggésben.

106. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés oly módon történő *megválaszolását* javasolom, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezéssel tiltott „hamis vagy megtévesztő megjelölés” fennállásának meghatározásához nem kell figyelembe venni az érintett termék megnevezésében, kiserelésén vagy címkéjén a vitatott megjelölés mellett szereplő, többek között a termék valódi származására vonatkozó kiegészítő információkat.

107. Ami a *jelen ügyet* illeti, a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti hatáskörmegosztás már felidézett elveire tekintettel¹¹⁹ egyszerűen arra utalok, hogy ha a Bíróság elfogadná a fent javasolt értelmezést, kételkedem abban, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló körülmények között az említett tilalmat alkalmazni kellene, mivel a vitatott szó, a „Glen” nem áll kellően közvetlen és szoros kapcsolatban a szóban forgó oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel, a „Scotch Whiskyvel”, sem pedig azzal az országgal, vagyis az „Egyesült Királysággal (Skócia)”, amelyre az vonatkozik, ahhoz, hogy ezt a szót olyan „hamis vagy megtévesztő megjelölésnek” lehessen tekinteni, „amely a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet”¹²⁰.

108. Másodlagosan abban az esetben, ha a Bíróság az említett c) pontot úgy értelmezné, hogy a vitatott megjelölést körülvevő információk egészét magában foglaló vizsgálatot kell lefolytatni, úgy vélem, hogy e vizsgálatnak *a fortiori* logikusan ugyanezre a konkrét eredményre kell vezetnie. Ha ugyanis a jelen ügyben figyelembe kell venni valamennyi, a termék címkéjén szereplő olyan összetevőt, amelyek kifejezett módon megemlítik a szóban forgó termék valódi származását, amint azt a Bizottság javasolja, nehezen tűnik elképzelhetőnek, hogy a „Glen” szó használatát az e rendelkezésben megállapított tilalom hatálya alá tartozónak lehessen tekinteni.¹²¹

113 Amint az a 1169/2011 rendelet 7. cikkének címéből következik, amely a 2000/13 rendelet 2. cikkének felel meg (lásd a jelen indítvány 108. lábjegyzetét).

114 Amint az az említett 16. cikk címéből következik.

115 A 2015. június 4-i Teekanne ítéletben (C-195/14, EU:C:2015:361, 37–44. pont) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságoknak a címkét alkotó különböző elemek összességét, többek között az összetevők címkén szereplő listáját kell vizsgálnia.

116 A 2009. szeptember 10-i Severi ítéletben (C-446/07, EU:C:2009:530, 62. és 63. pont), a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságok figyelembe vehetik a megnevezés használatának időtartamát, a gyártó vagy az eladó esetleges jóhiszeműségét azonban nem.

117 Tekintettel arra, hogy a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontja olyan „megjelölés[re vonatkozik] [...]”, amely a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet”.

118 Lásd: 2009. szeptember 10-i Severi ítélet (C-446/07, EU:C:2009:530, 59. és 63. pont); 2015. június 4-i Teekanne ítélet (C-195/14, EU:C:2015:361, 27–29. pont).

119 Lásd többek között a jelen indítvány 66. pontját.

120 Lásd még a jelen indítvány 75. lábjegyzetét.

121 A Bizottság helyesen hangsúlyozza, hogy a címke nem a „Glen” megnevezés homályos hatását erősíti, hanem éppen ellenkezőleg olyan információk sorát tartalmazza kellően látható méretű karakterekkel, amelyek lehetetlenné teszik, hogy a fogyasztó azt hihesse, a termék skót. Ugyanis nem csak a „Glen” szót használják együtt a nyilvánvalóan német hangzású „Buchenbach” helységnévvvel, hanem ezenkívül azt is pontosítják, hogy „sváb” whiskyról, „német termékről” van szó, amelyet a bergleni székelyű Waldhorn főzde állít elő, amely információk fölött egy stilizált vadászkiált (németül: „Waldhorn”) rajza látható, amely a dudával ellentétben nem tipikus Skóciában.

V. Véggövetkeztetés

109. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Landgericht Hamburg (hamburgi regionális bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

- 1) A szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. január 15-i 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely lajstromozott földrajzi árujelző e rendelkezéssel tiltott „közvetett [...] használata” megköveteli, hogy a vitatott megnevezés az érintett árujelzővel azonos vagy ahhoz hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból hasonló legyen. Ennélfogva nem elegendő, ha ez a megnevezés alkalmas arra, hogy az érintett vásárlóközönség számára az árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzetársítást ébresszen.
- 2) A 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely lajstromozott földrajzi árujelző e rendelkezéssel tiltott „idézése” nem követeli meg, hogy a vitatott megnevezés szükségszerűen hangzásbeli és vizuális hasonlóságot mutasson az érintett árujelzővel, ugyanakkor nem elegendő, ha e megnevezés alkalmas arra, hogy az érintett fogyasztó számára az oltalom alatt álló árujelzővel vagy az ahhoz tartozó földrajzi területtel kapcsolatban bármilyen jellegű gondolati képzetársítást ébresszen. Ilyen hasonlóság hiányában adott esetben az érintett árujelző és a vitatott megnevezés közötti fogalmi közelséget kell figyelembe venni, amennyiben ez a közelség olyan jellegű, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán az e megjelöléssel ellátott termék képe jut az eszébe referenciaképként.

Az említett 16. cikk b) pontjával tiltott „idézés” megvalósulásának meghatározásához nem kell figyelembe venni az érintett termék megnevezésében, kiszerelésében vagy címkéjén a vitatott szöveg mellett, többek között a termék valódi származására vonatkozóan feltüntetett kiegészítő információkat.

- 3) A 110/2008 rendelet 16. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezéssel tiltott „hamis vagy megtévesztő megjelölés” fennállásának meghatározásához nem kell figyelembe venni az érintett termék megnevezésében, kiszerelésén vagy címkéjén a vitatott megjelölés mellett szereplő, többek között a termék valódi származására vonatkozó kiegészítő információkat.